

**BELİRSİZ ALACAK DAVASINDA TALEP SONUCUNUN BELİRLİ HALE
GETİRİLMESİ BAKIMINDAN KARŞILAŞILABİLECEK
ÇEŞİTLİ PROBLEMLER**
***VARIOUS ISSUES THAT MAY BE ENCOUNTERED IN TERMS OF THE
DETERMINATION OF THE PROCEDURAL CLAIM
IN AN ACTION FOR UNQUANTIFIED DEBT***

Aziz Serkan Arslan^{1*}

Mustafa Topal^{2*}

¹ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve
İcra İflâs Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi,
azizserkanarslan@kku.edu.tr.

² Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi
Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve
İcra İflâs Hukuku Ana Bilim Dalı,
mustafatopal@kku.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding
Author

Öz: Hukukumuzda ilk defa Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile düzenlemeye kavuşan ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu döneminde yargı uygulamasında varlığı kabul edilmeyen belirsiz alacak davaları, gerçekleştirilen düzenlemeyle beraber, özellikle yargı uygulamasında, çeşitli soru işaretlerini ve farklı uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Bu soru işaretleri ve farklı uygulamalar belirsiz alacak davasının hangi koşulların varlığı altında açılacağından başlayarak, yargılamanın sona ermesine kadarki süreçlere yönelik olacak şekilde kendini göstermiştir. Böylelikle, ilgili dava türü özelinde başlangıçtan sonuca kadar çeşitli belirsizlikler gündeme gelmiştir. Nitekim Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda kapsamlı değişikliklerin gerçekleştirildiği 7251 sayılı Kanun sonrasında, belirsiz alacak davasına ilişkin Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 107 hükmünde yapılan değişiklik de soru işaretlerinin ve farklı uygulamaların bertaraf edilmesini, tek başına, sağlamamıştır. Bu bağlamda, çalışmada, belirsiz alacak davalarının, bir anlamda ilgili dava türüne rengini veren parçası üzerinde durularak temel olarak talep sonucunun belirli hale getirilmesi ile ilgili çeşitli problemlere değinilmiş ve çalışma kapsamında özel olarak beş farklı ihtimal özelinde açıklamalar getirilmiştir. Bu çerçevede belirsiz alacak davalarında ıslah kurumunun uygulanabilirliği, kısmi davalardan farklı olarak ek dava ihtimalinin gündeme gelmeyeceği, talep sonucunun ikinci defa belirlenmesinin mümkün olduğu ve nihayet istinaf yargılaması sırasında da belirsiz alacak davalarına özgü olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 107 hükmünde yer alan belirlemenin yapılabileceği benimsenmiş, ayrıca belirsiz alacak davasının kısmi dava ile karşılaştırılması da sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Belirsiz Alacak Davası, Talep Sonucu, Islah, Kısmi Dava.

Geliş Tarihi/Received:
04.03.2025

Kabul Tarihi/Accepted:
22.05.2025

Yayınlanma Tarihi/
Available Online:
30.06.2025

Abstract: The action for unquantified debt, which was first regulated by the Code of Civil Procedure and was not recognized in judicial practice during the period of the Code of Civil Procedure Law No. 1086, has introduced various questions and different practices, especially in judicial practice, with its regulation. These questions and different practices have emerged in various ways, ranging from the conditions under which an action for unquantified debt can be filed to the procedures followed until the conclusion of the proceedings. Thus, various uncertainties have arisen throughout the process, from the beginning to the outcome, particularly concerning this type of action. As a matter of fact, the amendment to Article 107 of the Code of Civil Procedure, introduced by Law No. 7251, which made comprehensive changes to the Code of Civil Procedure, did not, by itself, resolve the questions and different practices surrounding the action for unquantified debt. In this context, the study focuses on the aspect of the action for unquantified debt that, in a sense, defines the nature of this type of lawsuit. It primarily examines various issues related to the determination of the claim result and provides explanations for five specific scenarios within the scope of the study. In this context, the applicability of amendment in action for unquantified debt, the possibility of an additional lawsuit unlike partial action, the possibility of determining the procedural claim for the second time, and finally, the determination of Article 107 of the Code of Civil Procedure specific to action for unquantified debt can be made during the appeal proceedings have been adopted, and a comparison of the action for unquantified debt with the partial action has also been provided.

Keywords: Action for Unquantified Debt, Procedural Claim, Amendment, Partial Action.

GİRİŞ

Belirsiz alacak davası, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile pozitif düzenlemeye kavuşmuş, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra yalnızca bir defa, 2020 yılında kabul edilen 7251 sayılı Kanun ile değişikliğe tabi tutulmuştur. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu kapsamında yer almayan belirsiz alacak davaları, yargı uygulamasında farklı görüşlerin benimsenmesine ve farklı uygulamaların ortaya çıkmasına yol açan birtakım soruları da beraberinde getirmiştir. Nitekim çalışma kapsamında da esas olarak belirsiz alacak davalarında talep sonucunun belirli hale getirilmesine yönelik birtakım sorular üzerinde durulması, doktrinde ileri sürülen görüşler ve yargı uygulaması ışığında bu soruların cevaplandırılması hedeflenmiştir. Bu çerçevede ilk olarak takdim başlığı altında belirsiz alacak davalarında talep sonucunun belirlenmesine ilişkin genel nitelikli açıklamalar yapılmış, daha sonra ise beş farklı ihtimale yönelik olarak değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

1. Konunun Takdimi

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu¹ (HUMK) hükümlerinde yer almayan belirsiz alacak davası, Hukuk Muhakemeleri Kanunu² (HMK) ile pozitif düzenlemeye kavuşmuştur. Nitekim HMK öncesindeki yargı uygulamasında belirsiz alacak davasının açılması kabul edilmemiştir³. Bugün için, HMK m. 107'de düzenlenen belirsiz alacak davası, çeşitli sorulara yol açar niteliktedir. Bahsedilen bu sorulara, şartları taşımayan bir belirsiz alacak davasının açılması halinde nasıl hareket edileceği⁴, hangi durumlarda belirsiz alacak davasının

¹ RG, 02, 03, 04.07.1927, S. 622, 623, 624.

² RG, 04.02.2011, S. 27836.

³ HUMK döneminde belirsiz alacak davasının yargı uygulamasında ve doktrinde değerlendirilmediği hakkında bkz. Hakan Pekcanitez, *Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107)* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2011), 18; “Belirsiz alacak davası, HUMK'nun yürürlükte olduğu dönemde yer almayan bir dava türü olup 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107. maddesiyle kabul edilmiştir. Bu durumda eldeki birleşen davanın açıldığı tarihte HUMK yürürlükte olduğuna göre, HMK döneminde açılan davalar açısından uygulanma imkanı bulunan belirsiz alacak davası ile ilgili hükümlerin birleşen dava dosyası bakımından uygulanması düşünülemez” Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/2112 (24 Kasım 2015); Karar kapsamında esasen HMK'nın zaman bakımından uygulanması vurgusu yapılmış olsa da karar, belirsiz alacak davasının HUMK kapsamında düzenlenmediğini ve belirsiz alacak davalarının, HMK'nın yürürlük tarihinden sonra açılan davalar bakımından uygulanabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

⁴ Bir görüşe göre, alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenememesi şartı gerçekleşmemesine rağmen belirsiz alacak davası açılmışsa, dava hukukî yarar yokluğu nedeniyle usulden reddedilmelidir. Bkz. Cemil Simil, *Belirsiz Alacak Davası* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2013), 207, 236, 245; Muhammet Özkes, “Anayasa Mahkemesinin Kararı Karşısında Kısmi Dava ile Belirsiz Alacak Davası Arasındaki Sınırın Belirlenmesi Sorunu (Belirli-Belirsiz-Belirlenebilir Alacak Ayrımı)”, *Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan C. II*, ed. Emel Hanağası, Mustafa Göksu (Ankara: Yetkin Yayınları, 2014), 1603; Kudret Aslan vd., “Koşulları Oluşmadan Açılacak Belirsiz Alacak Davasında Mahkemece Verilecek Karar”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16/Özel Sayı (2014), 1017; Hakan Pekcanitez, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. II*, ed. Hakan Pekcanitez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017), 1054; Cenk Akil, “Belirli Alacağın Belirsiz Alacak Davasına Konu Edilmesi Durumunda Mahkeme Ne Tür Bir Karar Vermelidir?”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14/2 (2017), 602-607; Okan Gündüz, “İslahla Dava Değerinin Artırılması Sonucunda Ortaya Çıkan Bazı Meseleler”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 1 (2017), 198; Murat Atalı vd., *Medenî Usûl Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 342; Ejder Yılmaz, *İslah* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 230; Şanal Görgün vd., *Medenî Usûl Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 223; Bu yönde ayrıca bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/11914 (15 Eylül 2021); Aksi yöndeki görüşe göre ise belirsiz alacak davasının usulden reddedilmemesi gerekir. Bkz. Orhan Eroğlu, “Koşulları Oluşmadan Açılan Belirsiz Alacak Davasına Kısmi Dava Olarak Devam Edileceğine İlişkin Yargıtay Karar İncelemesi”, *Terazi Hukuk Dergisi* 15/161 (2020), 57; Ali Cem Budak – Dilek Karademir, “Şartları Oluşmadığı Halde Belirsiz Alacak Davası Açılırsa Hâkim Nasıl Karar Vermelidir?”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (2016), 140-141; Varol Karaaslan, “Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava – Bir Madalyonun İki Yüzü Mü?” *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (2016), 230-231; Ali Cem Budak, *Medenî Usul Hukukunda Kavram*

açılabilirliği⁵, talep sonucunun belirlenmesi gibi hususlar örnek gösterilebilir⁶. Çalışma kapsamında, işaret edilen problemlerden talep sonucunun belirlenmesi üzerinde durulması hedeflenmiş ve özellikle, talep sonucunun belirsiz alacak davalarına özgü belirlenme usulüyle iddianın ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağının istisnası niteliğinde olan ıslahın kesişimine odaklanılmıştır. Bu noktada, konuya ilişkin açıklamalar öncesinde değinmek istediğimiz bir diğer husus, belirsiz alacak davalarında talep sonucunun HMK m. 107/2'ye göre belirlenmesi için hangi ifadenin tercih edileceğidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinde geniş çaplı değişiklikler getiren 7251 sayılı Kanun⁷ öncesinde, belirsiz alacak davasına ilişkin hükmün ikinci fıkrasında *talebin artırılabilirliği* ifade edilmekteydi. Bununla birlikte 7251 sayılı Kanun sonrasında bu ifade terk edilerek talebin tam ve kesin olarak *belirlenmesi* şeklindeki kullanım HMK m. 107/2'de tercih edilmiştir. Gerçekten de belirsiz alacak davalarında, talebin artırılmasından söz edilemez⁸.

İçtihadı ve Menfaat İçtihadı (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021), 65; Süha Tanrıver, *Medenî Usûl Hukuku C. I* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 644-646; Bu yönde ayrıca bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2020/907 (17 Kasım 2020); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/9506 (27 Aralık 2022); Belirsiz alacak davalarında hukukî yararın tamamlanabilir dava şartı olduğu hakkında ayrıca bkz. Ejder Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi C. 2* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 2464.

⁵ Belirsiz alacak davasına hangi durumlarda başvurulacağının yargı uygulamasında yarattığı karmaşaya Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu tarafından verilen karar örnek gösterilebilir. Zira karara giden süreçte tartışılan mesele, işçilik alacaklarından hangilerinin belirsiz alacak davasına konu edilebileceğidir. Yargıtay, kanaatimizce de haklı olarak, alacağın türü itibarıyla peşin olarak belirsiz alacak davası tespitinin yapılmasının mümkün olmadığını belirtmiş ve içtihatların birleştirilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Bkz. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (Yargıtay), K. 2017/5 (15 Aralık 2017); İçtihadı birleştirme kararında ulaşılan sonuçla aynı yönde bkz. Hakan Pekcanitez, “Belirsiz Alacak Davasının İş Hukukunda Uygulanması”, *Makaleler C. II* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2016), 678; Aksi yönde ayrıca bkz. Yılmaz, *Şerh*, 2395, 2439; Keza, manevi tazminat taleplerinin belirsiz alacak davasına konu olup olamayacağı da doktrinde tartışmalı olup bir görüşe göre manevi tazminat talepleri belirsiz alacak davasına konu edilemez. Bkz. Tanrıver, *Usûl*, 659; Yılmaz, *Şerh*, 2418; Aybûke Basım, “Kısmi Dava, Belirsiz Alacak Davası ve Manevi Tazminat Taleplerinin Bu Davalara Konu Olup Olamayacağı Sorunu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/4 (2016), 2720-2721; Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2024), 1147; 7251 sayılı Kanun öncesinde bu yönde bkz. Ali Cem Budak, “Belirsiz Alacak Davası”, *Bankacılar Dergisi Özel Sayı* (2013), 85; Bununla birlikte yazar, manevi tazminat talebine yol açan zararın *gelişmekte olduğu* hallerde belirsiz alacak davasının açılabilirliğini kabul etmiştir. Bkz. Budak, “Belirsiz Alacak”, 85; Budak ile benzer yönde bkz. Varol Karaaslan, “Manevi Tazminat Davaları Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi* 10/29 (2014), 52, 55; Doktrinde ileri sürülen bir diğer görüşe göre ise manevi tazminat talepleri belirsiz alacak davasıyla ileri sürülebilir. Bkz. Pekcanitez, *HMK m. 107*, 81-83; Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 373; Cenk Akil, *Kısmi Dava* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2013), 260, 262-263; Hakan Pekcanitez, “Manevi Tazminat Alacakları Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?”, *Makaleler C. II*, (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2016), 763; Taylan Özgür Kiraz, “Belirsiz Alacak Davası”, *TMSF Çatı Dergisi* 30 (2012), 16; Aslan vd., “Mahkemece Verilecek Karar”, 980, dpn. 20; Baki Kuru – Burak Aydın, *Medenî Usûl Hukuku El Kitabı C. I* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 438, dpn. 94; Manevi tazminat talebinin belirsiz alacak davasına konu edilemeyeceğine ilişkin bir örnek için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/6322 (20 Mayıs 2019).

⁶ Doktrinde Yılmaz, belirsiz alacak davalarının amacına ulaşamadığını, yargı uygulamasında görüş birliği bulunmadığı için bu dava türünde hukukî güvenliğin sarsıldığını ve belirsiz alacak davasına ilişkin düzenlemenin ilga edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yazara göre, belirsiz alacak davasına ilişkin hükmün ilga edilmesi pratik açıdan herhangi bir probleme yol açmayacaktır. Zira kısmi davanın uygulama alanını daraltan HMK m. 109/2'nin yürürlükten kaldırılması sayesinde, kısmi dava açılması imkânı saklıdır. Bkz. Ejder Yılmaz, “Uygulamada Amacına Ulaşamayan Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Hüküm Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18/2 (2021), 720-722, 724-725.

⁷ RG, 28.07.2020, S. 31199.

⁸ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 279; Doktrinde Pekcanitez/Atalay/Özekes ise 7251 sayılı Kanun sonrasında da talep sonucunun artırılmasından söz etmiş ve dava dilekçesinde gösterilen geçici talep sonucunun kesin talep sonucuna dönüştürülmesini artırım olarak ifade etmiştir. Bkz. Hakan Pekcanitez vd., *Medenî Usûl Hukuku* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2023), 230, 232.

Burada talep sonucunun, HMK m. 107 hükmünde öngörülen prosedür çerçevesinde, belirli hale getirilmesi söz konusudur. Zira belirsiz alacak davasında, davacının iradesi *alacağının tamamını* yargılamaya konu etmek, alacağın tamamının hüküm altına alınmasını sağlamaktır⁹. İşte bu nedenle, belirsiz alacak davalarında davanın açılmasının gerek maddi hukuka gerekse de medenî usûl hukukuna ilişkin sonuçlarının, salt dava dilekçesinde gösterilen tutar için değil, alacağın tamamı için doğacağı kabul edilmektedir¹⁰. O halde, yargı uygulamasında kabul gören *talep artırımı* ifadesinin¹¹ yerinde olmadığı, 7251 sayılı Kanun sonrasında kanun koyucunun da benimsediği üzere *talep sonucunun belirlenmesi* kalıbının tercihe şayan olacağı söylenebilir.

Bu açıklama sonrasında çalışma konumuzla bağlantılı olarak ifade edilmesi gereken bir diğer husus, istisnai durumlarda uygulama alanı bulan belirsiz alacak davalarında¹², iddianın

⁹ Budak, “Belirsiz Alacak”, 84; Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 279; Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 1067; Tanrıver, *Usûl*, 651; Zamanaşımının, alacağın tümüne ilişkin olarak kesileceğini ifade ederken alacağın tamamının dava konusu edilmesini gerekçe olarak gösterildiği bir görüş için bkz. Bilge Umar, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2014), 319; Belirsiz alacak davalarında zamanaşımının alacağın tümüne ilişkin olarak kesildiği kabulüne yönelik eleştiriler ve aksi yöndeki görüş için ayrıca bkz. Kılıçoğlu, *Borçlar Genel*, 1147-1148.

¹⁰ Bu konudaki değerlendirmeler için ayrıca bkz. Tanrıver, *Usûl*, 649-651.

¹¹ “...eldeki davanın 6100 sayılı HMK’nun 107. maddesi uyarınca belirsiz alacak davası olduğu dikkate alınarak, davacı tarafça sunulan 08/06/2020 tarihli dilekçenin talep artırımı dilekçesi olduğunun kabulü suretiyle sonucuna uygun hüküm tesisi gerekirken...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 9845 (11 Ekim 2021); Elbette, 7251 sayılı Kanun öncesinde verilen kararlarda talep artırımı ifadesinin kullanılabilmesi anlaşılabilir niteliktedir. Zira bahsedilen dönemde, kanun koyucu da HMK m. 107/2’de talep artırımı ifadesine yer vermekteydi. Bununla birlikte, 7251 sayılı Kanun sonrasında kanun koyucunun da tercih etmediği kavramın terk edilmesinin uygun olacağı ifade edilebilir; Ayrıca, yargı kararlarında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için tercih edilen kavram *talep artırımıyla* sınırlı kalmamıştır. Örneğin, Yargıtay 8’inci Hukuk Dairesinin 2021 yılında verilen bir kararında HMK m. 107/2 çerçevesinde talebin belirli hale getirilmesi için verilen dilekçe, *talep açıklama dilekçesi* olarak isimlendirilmiştir. Bkz. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/5201 (17 Haziran 2021).

¹² Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 86; Tanrıver, *Usûl*, s. 640; Yargıtay da çeşitli kararlarında belirsiz alacak davasının istisnai niteliğine vurgu yapmıştır; “*Belirsiz alacak davası niteliği gereği istisnai bir dava türü olmakla davasını belirsiz alacak davası olarak açan kişi bunu açıkça dilekçesinde belirtmelidir.*” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2021/971 (07 Temmuz 2021); Benzer yönde bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2023/157 (01 Mart 2023); Ayrıca bkz. Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 144-145; Atıf yapılan Yargıtay kararlarındaki bu vurgu, hangi durumlarda belirsiz alacak davasının açılabilirliğinden ziyade, dava dilekçesinin esas alınması suretiyle açılan davanın nitelendirmesinin yapılması, daha açık bir ifadeyle davanın, belirsiz alacak davası olarak kabul edilip edilemeyeceğine ilişkindir. Kararlarda getirilen çözüm önerisi, istisnai nitelikte olan belirsiz alacak davasını açmak isteyen davacının, dava dilekçesinde bunu açıkça vurgulamasıdır. Kanaatimizce bu vurgu gerek dava dilekçesi içinde belirsiz alacak davasının açıldığının zikredilmesiyle gerek HMK m. 119/1-g hükmü çerçevesinde hukukî sebepler gösterilirken m. 107 hükmüne atıf yapılmasıyla gerekse de dava değeri gösterilirken belirsiz alacak davasının açıldığının ifade edilmesiyle sağlanabilir; Nitekim Yargıtay’ın 2019 yılında verilen bir kararında da benzer bir öneri getirilmiştir. Kararın ilgili kısmına göre “...davacı vekili dava dilekçesinin hiç bir yerinde belirsiz alacak davasından söz etmemiş, hukuki dayanak olarak HMK. nın 107. maddesine dayanmamış, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile kısmi dava açmıştır. İstisnai dava türlerinden olan belirsiz alacak davasından söz edebilmek için bunun açıkça belirtilmesi, ya da davanın HMK. nın 107. maddesine göre açıldığının belirtilmesi gerekir. Dava dilekçesinde bu açıklık olmadığı sürece dava kısmi dava kabul edilmelidir” Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/22316 (12 Aralık 2019); Bununla birlikte Yargıtay, 2022 yılında verilen bir başka kararında, dava dilekçesinde kullanılan “*mal rejiminin tasfiyesi ile katılma alacağının tespiti ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere şimdilik 10.000,00TL alacağın tahsilini...*” ifadesine yer verilmesinin belirsiz alacak davası olarak kabul edileceğini ifade etmiştir. Bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/1296 (14 Şubat 2022); İfade etmek gerekir ki davacı taraf, dava dilekçesinde HMK m. 107 hükmüne atıf yapmışsa veya belirsiz alacak davası açmaya yönelik iradesini yansıtmışsa bunun karar kapsamında zikredilmemiş olması kanaatimizce eksikliklerdir. Zira salt dava dilekçesinde yer alan ve alıntılanan ifadenin, açılan davanın belirsiz alacak davası olarak kabulü bakımından yeterli olmadığı kanaatindeyiz; Doktrinde Budak ise hukukî nitelendirmenin hâkim tarafından yapılacağından hareketle, davacının belirsiz alacak davası açmak istediğini açıkça göstermesinin şart olmadığını ve dava dilekçesinin içeriğinden, açılan davanın belirsiz alacak davası olduğunun anlaşılmasının yeterli olacağını kabul etmiştir. Bkz. Budak, “Belirsiz Alacak”, 85; Benzer yönde bkz. Karaaslan, “Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava”, 225; Konuyla ilgili olarak ayrıca bkz. Nurbanu

genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağının istisnası olmakla beraber pratikte özellikle dava konusunun ıslahının bir görünümü olarak¹³ talep sonucunda gösterilen tutarın ıslah yoluyla artırılmasının mümkün olup olmadığıdır. Nitekim bu soruya verilecek cevap, ıslah ile belirsiz alacak davalarına özgü talep sonucunun belirlenmesi arasında kesişim olup olmadığının anlaşılmasını da sağlar. Ancak bu sorunun cevaplanmasından önce, esasen soruyla bağlantılı olan bir diğer hususa değinmekte fayda olduğu kanaatindeyiz. Bu husus, dava konusunun ıslahı suretiyle talep sonucunda gösterilen tutarın artırılması¹⁴ yolunun yoğun biçimde kullanıldığı¹⁵ kısmi dava ile belirsiz alacak davası arasındaki farklılığın kısaca ifade edilmesidir¹⁶.

Kısmi davalarda, talep sonucunda gösterilen tutarın davanın derdest olduğu sırada ıslah yoluyla artırılması mümkün olduğu¹⁷ gibi ilk dava derdestken veya ilk davanın

Erzurumlu Işık, “Davanın Belirsiz Alacak Davası Olarak Açıldığı Dava Dilekçesinde Gösterilmesi Gerekip Gerekmediği Meselesi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (2024), 207, 215-216.

¹³ Dava konusunun talep sonucuna göre belirleneceğini ifade eden Yılmaz, talep sonucunda gösterilen değer veya miktarın ıslah yoluyla artırımını dava konusunun ıslahı altında incelemiştir. Bkz. Yılmaz, *Islah*, 193, 228; İslahtan bağımsız olarak belirsiz alacak davalarında, HMK m. 107 hükmü çerçevesinde, artırılanın dava değeri olduğu hakkında bkz. Mehmet Akif Gül, *Medenî Usûl Hukukunda Dava Değeri* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2022), 279; Yazar, dava değeri ile dava konusu arasındaki ilişkiyi ifade ederken dava değerinin, dava konusunun parasal değeri olduğu açıklamasını getirmiştir. Bkz. Gül, *Dava Değeri*, 6; Bu çerçevede, dava konusunun para olduğu hallerde, ıslah yoluyla tutarın artırılmasının aslında dava değerinin ıslahı olarak ifade edilmesinin, teknik açıdan daha uygun bir kavram tercihi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte doktrinde Ercan Özler, ıslah yoluyla dava konusunun artırılabilirliğini ve bu artırımın, miktara ilişkin de olabileceğini ifade etmiştir. Bkz. Meltem Ercan Özler, *Medenî Usûl Hukukunda Dava Konusu* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019), 454; Bu bağlamda, çalışma kapsamında dava konusunun ıslahı ifadesini kullanmayı tercih etmekteyiz.

¹⁴ Ayrıca bkz. Anayasa Mahkemesi (AYM), K. 1999/33 (20 Temmuz 1999).

¹⁵ HMK m. 176/2 hükmüne göre ıslah hakkı tek seferliktir. Bununla birlikte, karışıklığa sebebiyet vermemesi adına göz önünde tutulması faydalı olabilecek bir nokta, davaların yığılmasında ıslahın kullanımınıdır. İşçilik alacaklarının tahsilinin istendiği Yargıtay kararına konu bir olayda davacı tarafça kısmi dava açılmış, tazminat ve alacakların belirlenmesinden sonra ıslah hakkı kullanılarak ihbar tazminatı ile yıllık ücretli izin alacaklarının miktarı artırılmıştır. İlerleyen süreçte, fazla çalışma alacağına ilişkin tutar ıslah yoluyla artırılmak istenmiştir. İlk derece mahkemesince, taraflara tanınan ıslah hakkının tek seferlik olduğu ve fazla çalışma alacağı yönünden ıslahın kabul edilmediği gerekçesi ile fazla çalışma ücretinin dava dilekçesindeki talep miktarı ile sınırlı olarak tahsiline ve fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına karar verilmiştir. Temyiz incelemesini gerçekleştiren Yargıtay, somut olayda davaların yığılmasına ilişkin HMK m. 110 hükmünün devrede olduğunu, her bir talep sonucunun ayrı dava olarak kabul edilmesi gerektiğini ve her bir talep sonucu için ıslah hakkının ayrı ayrı kullanılabilirliğini ifade ederek bozma kararı vermiştir. Bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/6452 (25 Şubat 2022); Burada vurgulamak istediğimiz husus, Yargıtay’ın da kabul ettiği üzere, davaların yığılmasında da ıslah hakkının tek seferlik olduğu ancak her biri ayrı dava olarak nitelendirilebilecek talep sonuçları bakımından tek seferlik ıslah hakkının bağımsız olarak kullanılabilirliğidir. Zira bu kabul, davaların yığılmasının temelleriyle uyumlu olduğu gibi ıslah hakkının tek seferlik olduğuna ilişkin kurala da istisna getirmez; Davaların yığılması ile kısmi davanın kesişebileceği hakkında ayrıca bkz. Akil, *Kısmi Dava*, 282; Keza, davaların yığılması halinde HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde farklı dava konuları için talep sonucunun belirli hale getirilmesinin birden fazla talep artırımı olarak değerlendirilemeyeceği hakkında ayrıca bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 29. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2021/47 (21 Ocak 2021).

¹⁶ Bu noktada ifade etmek gerekir ki belirsiz alacak davası, kısmi davanın bir türü olmayıp eda davasının görünümlerindedir. Bir başka ifadeyle belirsiz alacak davası, talep sonucunun ileri sürülüş şekline göre dava türlerinden kısmi dava olarak kabul edilemez. Bu yönde bkz. Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 94, 96, 103-104; Pekcanitez, “Uygulanma”, 670; Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 1027; Fatih Karamercan, “Belirsiz Alacak Davasından Sonra Ek Dava Açılabilir Mi?”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7/12 (2022), 86, dpn. 13; Aksi yönde bkz. Kuru - Aydın, *El Kitabı*, 435; Yürürlükten kaldırılan HMK m. 109/2 hükmü çerçevesinde belirsiz alacaklar için açılacak kısmi davanın, belirsiz alacak davası niteliğinde olduğu hakkında bkz. Budak, “Belirsiz Alacak”, 83; Belirsiz alacak davasının eda davası niteliğinde olduğunu kabul etmekle birlikte, tenkis davalarında karşılaşılması durumunda inşai dava niteliğini haiz olabileceği hakkında bkz. Pekcanitez vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 229.

¹⁷ Akil, *Kısmi Dava*, 322.

derdestliğinin sona ermesinden sonra saklı tutulan kısım için¹⁸ ek dava açılması da mümkündür¹⁹. Oysa belirsiz alacak davalarında, yukarıda da ifade edildiği üzere, talep sonucunda gösterilen tutarın artırılması değil belirli hale getirilmesi söz konusudur. Bu belirleme, 7251 sayılı Kanun sonrasında, HMK m. 107/2 kapsamında da ifade edildiği üzere hâkimin tahkikat sona ermeden vereceği iki haftalık kesin süre içinde gerçekleştirilir²⁰. Bu çerçevede, belirsiz alacak davalarında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için, kısmi davalarda artırım enstrümanı olarak kullanılan ıslaha, en azından artırımın henüz yapılmadığı zaman diliminde, ihtiyaç duyulmaz^{21, 22}. Zira HMK m. 107/2’de iddianın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağının işlerlik kazanmayacağı kabul edilmiştir. Ancak talep sonucunun HMK m. 107/2 çerçevesinde davacı tarafça belirli hale getirilmesinden²³ sonra, belirli hale gelen

¹⁸ Kısmi dava açma iradesinin anlaşılabilir nitelikte olmadığı hallerde, derdestliğin sona ermesi sonrasında kesin hüküm nedeniyle ek dava açılmasının mümkün olmadığına ilişkin açıklama için bkz. Atalı vd., *Medenî Usûl*, 347.

¹⁹ Akil, *Kısmi Dava*, 322.

²⁰ 7251 sayılı Kanun öncesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesi için hâkim tarafından süre verileceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş ve davacı tarafın, tahkikat sona erinceye kadar talep sonucunu *artırabileceği* ifade edilmişti. Bahsedilen dönemde, doktrinde hâkimin davacı tarafa süre verip veremeyeceği tartışılan bir konuydu; 7251 sayılı Kanun öncesinde mevcut olan tartışmaya ilişkin görüşlerin aktarıldığı ve yazarın kendi görüşünün zikredildiği çalışma için bkz. Cenk Akil, “Belirsiz Alacak Davasına (HMK m. 107) İlişkin Bazı Meseleler”, *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi* 6/2 (2019), 72-73.

²¹ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 111; Akil, “Meseleler”, 74; Karaaslan, “Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava”, 237; Yargıtay’ın 2017 yılında verdiği bir kararında da belirsiz alacak davalarında ıslaha ihtiyaç duyulmaksızın talep sonucunun belirli hale getirilebileceğini ifade etmiştir. Kararın ilgili kısmına göre “*Somut olayda dava, 06.05.2013 tarihinde 6100 s. HMK’nun 107. maddesine dayanılarak belirsiz alacak davası olarak açılmış olup, bu tür davalarda davacı ıslah yapmaya gerek olmaksızın sadece artırdığı kısmın harcını yatırarak kısmi talebini tam talebe dönüştürebilir*” Yargıtay 1. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/1111 (08 Mart 2017); Kararda vurgulanmak istenen husus bu olmakla birlikte, kanaatimizce terminolojik bir hataya düşülmüş ve *kısmi talebin, tam talebe* dönüşmesinden söz edilmiştir. Oysa çalışma kapsamında vurgulandığı üzere belirsiz alacak davalarında alacağın tamamı yargılamaya konu edilmiştir. Bu bağlamda, HMK m. 107 hükmü çerçevesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesi, kısmi talebin tam talebe dönüşmesi olarak kabul edilemez.

²² Islah yalnızca dava konusunun düz çizgide artırımına yönelik bir taraf usûl işlemi değildir. Bu bağlamda belirsiz alacak davalarında ıslahın, örneğin, dava sebebine yönelik olarak yapılması da mümkündür. Bkz. Kuru - Aydın, *El Kitabı*, 439; Burada kastetmek istediğimiz husus, talep sonucunun belirli hale getirilmesi için HMK m. 107/2 hükmü varken, belirlemenin yapılması için ıslaha ihtiyaç duyulmayabileceğidir.

²³ Talep sonucunun belirli hale getirilmesi gerek 7251 sayılı Kanun öncesinde gerekse de sonrasında davacı tarafça yapılması gereken bir işlemdir. Bugün, HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde talep sonucu belirlenmemişse, dava dilekçesinde gösterilen tutar esas alınarak karar verilir. Nitekim 7251 sayılı Kanun öncesinde de bu yönde bkz. Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 1066; Alacak tutarının hâkim kararıyla belli hale geleceği hallerde davacının talep sonucunu belirlemekten muaf olduğu ancak bu durumun kabulü için, alacağın belirlenmemesindeki imkânsızlığın veya beklenemezliğin delillerin incelenmesine, bilgi ve belgelerin sağlanmasına rağmen devam etmesi gerektiği hakkında bkz. Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 158; Simil ile benzer yönde bkz. Akil, “Meseleler”, 72; Yargıtay’ın 2016 yılında verdiği bir kararında davacı tüketici, satın aldığı konutun ayıplı olduğu iddiasıyla bedel indirimine yönelik seçimlik hakkı kullanmış ve belirsiz alacak davası açarak 1000 TL’nin iadesini talep etmiştir. Dava sırasında alınan bilirkişi raporunda, 12.722 TL tutarında bedel hesaplanmış ve bu rapor ilk derece mahkemesince hükme esas alınmıştır. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince, ıslah talebinde bulunulmadığı ve dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakların saklı tutulduğu gerekçesiyle 1000 TL üzerinden davanın kabulüne karar verilmiştir. Temyiz incelemesini gerçekleştiren Yargıtay, somut olayda belirsiz alacak davasının bulunduğu, belirsiz alacak davalarında ıslaha ihtiyaç duyulmadığını ve davacının, davanın kabulüne karar verilmesine yönelik beyanı çerçevesinde hükme esas alınan bilirkişi raporundaki tutar üzerinden davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini ifade ederek ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir. Bkz. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/8671 (24 Mart 2016); Kararda ıslahattan söz edilmekle birlikte, HMK m. 107 çerçevesinde talep sonucunun belirlenmesine yönelik bir beyanın bulunup bulunmadığı açıkça belirtilmemiştir. Bu bağlamda, eğer somut olayda davacı tarafça talep sonucu belirlenmemişse bu durum Yargıtay’ın, talep sonucunun mahkemece re’sen belirlenmesi gerektiğini kabul ettiği anlamına gelir. Oysa yukarıda da ifade edildiği üzere bu ihtimali kabul eden yazarlar dahi, ilgili ihtimali sınırlı olarak değerlendirmekte ve alacak tutarının salt hâkimin takdir yetkisi çerçevesinde belirli hale geleceği durumlarda davacının talep sonucunun belirlenmesinden

tutarın da artırılması ihtiyacı doğabilir. Bu ihtimalde ise iddianın genişletilmesi yasağının devreye girmesi, karşı tarafın açık rızasının bulunmadığı hallerde, belirli hale getirilen talep sonucunun, gerçek alacak tutarını yansıtmaması nedeniyle ıslaha ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır²⁴. Nitekim gerek doktrinde gerekse de yargı uygulamasında, bu ihtimal ele alınmış ve davacı tarafın HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde talep sonucunu belirlemesinden sonra, ıslah hakkını kullanmak suretiyle talep sonucunu artırabileceği kabul edilmiştir²⁵. Doktrinde ve yargı uygulamasında ifade edilen bu görüşlerin aktarılmasından sonra, konuya aşağıda tekrar değinileceği için²⁶, yalnızca yukarıda belirtilen soruya olumlu cevap verildiğini ifade etmekle yetiniyoruz. Nitekim bir sonraki başlık altında, belirsiz alacak davasında talep sonucunun artırılması için ıslah kullanımına izin verilmesinin, talep sonucunun HMK m. 107/2 ile kesişimi ele alınacaktır.

2. Talep Sonucunun Belirli Hale Getirilmesine İlişkin İhtimaller

2.1. Talep Sonucunun HMK m. 107/2 Hükmüne Göre Belirlenmesinden Sonra Islahla Artırılması

Yukarıda da ifade edildiği üzere²⁷ belirsiz alacak davalarında talep sonucunun HMK m. 107/2 çerçevesinde belirli hale getirilmesinden sonra dava konusunun ıslahı suretiyle talep sonucunun artırılması ihtiyacı gündeme gelebilir. Örneğin, ilk derece yargılaması sırasında alınan bilirkişi raporu çerçevesinde talep sonucunun belirlenmesi ancak mahkemece yeniden bilirkişiye başvurulması ve yeni rapordaki tutarın daha yüksek olması mümkündür. İşte bu durumda, karşı tarafın açık rızasının bulunmadığı hallerde ıslah yoluyla talep sonucu artırılabilir²⁸.

muaf tutulabileceğini ifade etmektedir. Bu çerçevede, karara konu olay kapsamında talep sonucunu belirlemeye yönelik beyanda bulunulmamışsa, kararın yerinde olmadığı, kanaatimizce, söylenebilir.

²⁴ Islaha ihtiyaç duyulmasına özellikle vurgu yapmamızın sebebi, HMK m. 107'nin gerekçesinde ifade edildiği üzere, m. 107/2 hükmüne göre talep sonucuna ilişkin belirlemenin bir defaya mahsus olarak yapılmasının kabul edilmesidir. Bu konuya aşağıda ayrıca değinilecektir. Bkz. 2.4.

²⁵ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 298; Muhammet Özkes – Uğur Bulut, “Kısmî ve Belirsiz Alacak Taleplerinde Islah Sorunu (Bir HGK Kararı Işığında İnceleme)”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi* 3/38 (2017), 710; Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 1066; Akil, “Meseleler”, 74; Alper Tunga Küçük, “Medenî Usûl Hukukunda Davacının Talep Sonucunu Genişletmesi veya Değiştirmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 18 (2021), 224; Karamercan, “Ek Dava”, 89; Görgün vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 254; “Belirsiz alacak davalarında yargılama sırasında toplanan deliller sonunda tazminat miktarının tam ve kesin olarak belirlenmesi mümkün olduğunda, davacı iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın dava dilekçesinde belirttiği miktarı arttırabilir. Aynı nitelikli davada bir kez de ıslah yoluyla talep arttırılabilir” Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/16870 (24 Kasım 2022).

²⁶ Bkz. 2.1.

²⁷ Bkz. 1.

²⁸ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 298; Özkes - Bulut, “Islah Sorunu”, 710; Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 1066; Özkes, Pekcanitez Usûl, 1509-1510; Akil, “Meseleler”, 74; Küçük, “Talep Sonucu”, 224; Karamercan, “Ek Dava”, 89; Görgün vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 254 “Somut olayda, dava tarihi 17.06.2014 olup, dava tarihinde yürürlükte olan HMK'ya göre belirsiz alacak davası olarak açılmıştır. Davacı vekili, 15.06.2015 tarihinde vermiş oldukları dilekçe ile alacağını 34.160,00 TL. artırmıştır. Daha sonra mahkemece ek rapor alınarak alacağın 41.573,00 TL olarak belirlenmesi üzerine davacı davasını ıslah ederek alacağını 41.573,00 TL TL'ye çıkarmışlardır. Belirsiz alacak davası olarak açılan davada harcını yatırarak bedel artırma talebinde bulunulabilir. Ayrıca bundan bağımsız olarak HMK'nun 176. maddesi gereği ıslah yapmak hakkı da mevcuttur. Mahkemece davacının ıslah dilekçesi esas alınarak bir karar vermek gerekirken bedel artırım dilekçesini ıslah dilekçesi olarak kabul ederek bu dilekçedeki talep gibi karar verilmesi ve ikinci dilekçe olan ıslah dilekçesinin dikkate alınmaması doğru görülmemiştir.” Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/9303 (14 Ekim 2019); Benzer yönde bkz. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2021/1765 (14 Ocak 2021);

Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre HMK kapsamında belirsiz alacak davalarında talep sonucunun belirli hale getirilebilmesi için davacıya tek seferlik imkân tanınmıştır ve m. 107/2 çerçevesinde gerçekleştirilecek belirleme sonrasında, talep sonucunun ayrıca ıslah yoluyla artırılmasına izin verilmemelidir. Zira, kısmi davalarda talep sonucu ıslah yoluyla yalnızca bir defa artırılabilirken belirsiz alacak davalarında önce HMK m. 107/2'ye göre belirleme ve sonrasında ıslah yoluyla talep sonucunda iki defa değişikliğin yapılabilir hale gelmesi usûli eşitsizliğe, çelişkili bir sonucun doğmasına yol açmaktadır²⁹.

Kanaatimizce bu görüş, hareket noktası itibariyle eleştiriye açıktır. Zira ilk olarak belirsiz alacak davalarında talep sonucunun HMK m. 107/2 hükmüne göre belirlenmesi, yukarıda da ifade edildiği üzere, talep artırımı olarak ele alınmamalıdır. Bu bağlamda, aslında tıpkı kısmi davada olduğu gibi tek artırım söz konusu olup bu artırım ıslah yoluyla yapılmaktadır. İkinci olarak, belirsiz alacak davası kısmi davanın bir türü olarak değerlendirilemez. Böylelikle, iki farklı dava türü arasında talep sonucunun belirlenmesi ve artırılması açısından ne tür bir usûli eşitsizliğin doğduğu sorgulanmaya açık hale gelir. Zira belirsiz alacak davasının mahiyeti, talep sonucunun bir aşamada belirli hale getirilmesini gerektirir. Davacı, açtığı dava türüne ilişkin nitelemeyi yaparken seçilen türün medenî usûl hukuku açısından doğan sonuçlarını göz önünde tutmalıdır. Kaldı ki HMK m. 109/2'nin yürürlükten kaldırılmasıyla birlikte uygulama alanı oldukça genişleyen kısmi davanın açılacağı her durumda belirsiz alacak davasının açılması da mümkün değildir³⁰. Bu durum bir anlamda belirsiz alacak davasının istisnailiğini ortaya koyar niteliktedir. Keza, kısmi davanın açıldığı hallerde, ıslahla talep sonucunun artırılmasından sonra dahi gerçek alacak tutarına erişilemediği düşünülüyorsa ek dava açılması da mümkündür³¹. Bu kabul ise usûli eşitlik değerlendirmesinde bir denge unsuru olarak ele alınabilir. Oysa belirsiz alacak davalarında maddi anlamda kesin hüküm etkisi alacağın tamamı bakımından ortaya çıkar³² ve

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 35. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2023/157 (08 Mart 2023); Bununla birlikte, Yargıtay'ın 2017 yılında verilen bir kararında davacı, ıslah yoluyla talep sonucunu artırmıştır. Karar kapsamında belirsiz alacak davasıyla ilgili herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte Yargıtay, "*Belirsiz alacak davalarında ıslah müessesesi bulunmamaktadır. Belirsiz alacak davalarında sadece harcın yatırılması gerekli ve yeterlidir. Davacı taraf davayı ıslah ederek iradesini kısmi dava olarak göstermiştir*" ifadesini kullanarak açılan davanın kısmi dava olarak değerlendirileceğini ifade etmiştir. Bkz. Yargıtay 23. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/1150 (17 Nisan 2017); Karar kapsamında konumuz bakımından can alıcı olan nokta, belirsiz alacak davalarında ıslah kurumunun bulunmadığına ilişkin cümledir. Ancak kanaatimizce bu cümle kararın anlaşılabilen dinamiği içinde ele alınmalıdır. Metinde yeterli açıklık bulunmamakla birlikte, tartışılan ve açıklamaya neden olan husus, temyiz incelemesine konu davanın belirsiz alacak davası mı yoksa kısmi dava mı olduğunun tespitine ilişkindir. Bu bağlamda, belirsiz alacak davalarında ıslah kurumunun bulunmadığına ilişkin ifade, HMK m. 107 çerçevesinde talep sonucunu belirleme imkânı varken ıslahın kullanılmayacağı, talep sonucu ıslah yoluyla artırıldığına göre ortada belirsiz alacak davasının bulunmadığı şeklinde anlaşılabilir; Ayrıca bkz. 2.4.

²⁹ Gündüz, "Dava Değerinin Artırılması", 199.

³⁰ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 108; Karamercan, "Ek Dava", 87; Tanrıver, *Usûl*, 651; Ancak, belirsiz alacak davasının açılacağı hallerde kısmi davanın açılması mümkündür. Bkz. Akil, *Kısmi Dava*, 271; Tanrıver, *Usûl*, 651; Pekcanitez vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 228, dpn. 14; Bu ihtimalde kısmi dava açmayı tercih eden davacının, belirsiz alacak davasında HMK m. 107/2 hükmünde gerçekleştirilecek belirleme sonrasında ayrıca dava konusunun ıslahı suretiyle talep sonucunu artırma imkânından mahrum kalması usûli eşitsizlik olarak değerlendirilmemelidir.

³¹ Atalı vd., *Medenî Usûl*, 346; Kuru - Aydın, *El Kitabı*, 434; Görgün vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 227.

³² Pekcanitez, *HMK m. 107*, 66; Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 112, 343.

ek dava imkânından söz edilemez. Bu bağlamda, konuya usûli eşitlik açısından yaklaşıldığı hallerde, avantajlı dava türünün kısmi dava olduğu dahi ileri sürülebilir³³.

Farazi olarak, belirsiz alacak davalarının alacağın tamamına ilişkin olmasından hareketle, ıslah yoluyla talep sonucunun artırılmayacağı ileri sürülebilir. Ancak burada tasarruf ilkesi çerçevesinde talep sonucunu oluşturan davacının HMK m. 107/2 çerçevesinde yapacağı belirleme sonrasında ıslah hakkını kullanarak talep sonucunu artırabileceği kabul edilmelidir. Bu ihtimalde olumsuz dava şartlarından olan derdestliğin bulunduğu söylenememelidir. Zira talep sonucu aynı dava içinde artırılmakta, yeni bir dava açılmamaktadır.

Elbette belirsiz alacak davasının varlığı, ıslaha ilişkin diğer hükümlerin devre dışı bırakılmasını sağlamaz. Bu bağlamda ıslah hakkı ilk derece yargılamasında tahkikat sona erinceye kadar kullanılmalıdır. Dar istinaf sisteminin kabulü nedeniyle, HMK m. 357’de de ifade edildiği üzere, istinaf yargılaması sırasında bölge adliye mahkemesinde ıslah hakkının kullanılması mümkün değildir³⁴. Temyiz aşamasında ise Yargıtay’ın salt hukukilik denetimi yapması, ıslahın kullanımını engeller niteliktedir³⁵. Ancak ifade etmek gerekir ki 7251 sayılı Kanun ile getirilen HMK m. 177/2 hükmü çerçevesinde bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtay’ın bozma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiği³⁶ takdirde, ilk derece mahkemesince tahkikata ilişkin bir işlem yapılırsa ıslah hakkı kullanılabilir. Ne var ki bu imkâna sahip olunması için istinaf veya temyiz kanun yolu denetimi öncesinde ıslah hakkının kullanılmamış olması gerekir. Bu bağlamda kararın kaldırılarak veya bozularak ilk derece mahkemesine gönderilmesi, yeni bir ıslah hakkı bahsetmez³⁷.

2.2. Talep Sonucunun Islahla Artırılmasından Sonra HMK m. 107/2 Hükmüne Göre Belirleme Yapılması

Belirsiz alacak davalarında ıslah yoluyla talep sonucunun artırılabilmesi kabul edildiği takdirde, potansiyel olarak karşılaşılabilecek yüksek olan ihtimal, kanaatimizce yukarıda ele alınan ve talep sonucunun HMK m. 107/2 hükmü kapsamında belirlenmesinden sonra ıslah

³³ Elbette alacağı ilişkin zamanaşımı veya faiz gibi sorunlu noktalar da bulunmaktadır.

³⁴ Atalı vd., *Medenî Usûl*, 420; Yılmaz, *Islah*, 527; İstinafta ıslaha izin verilmemesinin arka planında yatan gerekçenin, ıslahın tarafın kendi hatasından kaynaklanan işlemleri düzeltmeye yarayan bir kurum olduğu ancak istinaf yargılamasında ilk derece yargılamasındaki hataların düzeltildiği hakkında bkz. Tolga Akkaya, *Medenî Usûl Hukukunda İstinaf* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2008), 297; İstinaf yargılamasında ıslahın yanı sıra, talep sonucunun istinaf aşamasında karşı tarafın açık rızasıyla dahi artırılmayacağı hakkında bkz. Selçuk Öztekin, *Türk Medenî Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz (6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.341-m.373 Şerhi)* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 479.

³⁵ Atalı vd., *Medenî Usûl*, 420; Tanrıver, *Usûl*, 806; Yılmaz, *Islah*, 527; Yazar, Yargıtay’ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla görev yaptığı hallerde Yargıtay’da ıslahın mümkün olacağını, kanaatimizce de haklı olarak, kabul etmiştir. Bkz. Yılmaz, *Islah*, 527; Aynı kabulün, bölge adliye mahkemeleri için de geçerli olması gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda, eğer bölge adliye mahkemesi, istinaf incelemesinden ziyade, örneğin HMK m. 285 çerçevesinde, ilk derece mahkemesi sıfatıyla çalışıyorsa, HMK m. 357 devreye girmez. Zira söz konusu düzenleme, istinaf yargılaması sırasında ıslah yapılamayacağına ilişkindir.

³⁶ Yargıtay’ın bozma kararı üzerine dosyayı ilk derece mahkemesine göndermesi için istinaf yargılaması sırasında bölge adliye mahkemesince yeni bir kararın verilmemiş olması gerekir. Nitekim HMK m. 373/1’de ifade edildiği üzere istinaf başvurusunun bölge adliye mahkemesince esastan reddi halinde temyiz incelemesini gerçekleştiren Yargıtay, dosyayı ilk derece mahkemesine gönderir. Zira burada, HMK m. 353/1-b-1 çerçevesinde, bölge adliye mahkemesinin kararı, salt ilk derece mahkemesinin kararının hukuka uygunluğunu gösterir niteliktedir; Keza bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararına müteakiben ilk derece mahkemesine gönderme kararı vermesi, HMK m. 353/1-a kapsamında ortaya çıkar.

³⁷ Akkaya, *İstinaf*, 298; Atalı vd., *Medenî Usûl*, 420; Yılmaz, *Islah*, 523.

yoluyla artırılmak istenmesidir. Oysa, düşük bir ihtimal olsa dahi yukarıda incelenen ihtimalin tam tersinin gündeme gelmesi de pekâlâ mümkündür. Davacı taraf, belirsiz alacak davasında talep sonucunu öncelikle ıslah yoluyla artırmak isterse nasıl hareket edilmelidir? Zira ilgili ihtimal kapsamında, talep sonucunun ıslah yoluyla artırılması yerine, *pratik açıdan*, aynı konuma HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde hâkimin vereceği süre sonrasında ulaşılması mümkündür. Karar metninden anlaşılabildiği kadarıyla inceleme konusu ihtimalle Yargıtay 17'nci Hukuk Dairesinin 2019 yılında verdiği bir kararında karşılaşılmıştır. Bu noktada, önemi nedeniyle kararın ilgili kısmının doğrudan metin içinde alıntılanması faydalı olabilir.

“Somut olayda, dava tarihi 12.11.2012 olup, dava tarihinde yürürlükte olan HMK'ya göre belirsiz alacak davası olarak açılmıştır. Mahkemece alınan bilirkişi raporunda zarar toplamı 68.815,51 TL olarak belirlenmiştir. Davacı vekili, 05.12.2013 tarihinde vermiş olduğu dilekçe ile alacağını fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak 40.500,00 TL olarak ıslah etmiştir. Daha sonra ıslah edilmeyen 28.815,51 TL için tamamlama harcını 06.03.2015 tarihinde yatırmıştır. Belirsiz alacak davası olarak açılan davada harcını yatırarak bedel artırma talebinde bulunulabilir. Ayrıca bundan bağımsız olarak HMK'nun 176. maddesi gereği ıslah yapmak hakkı da mevcuttur. Mahkemece davacının ıslah dilekçesi ve bedel artırım talebi esas alınarak bir karar vermek gerekirken sadece ıslah dilekçesindeki talep gibi karar verilmesi ve bedel artırım talebinin dikkate alınmaması doğru olmamış...”³⁸.

Karara konu olayda, 05.12.2013 tarihinde dava konusunun ıslahı suretiyle talep sonucunun artırıldığı belirtilmiştir. İlgi çekici olan nokta ise 06.03.2015 tarihinde *ıslah edilmeyen kısım için tamamlama harcının yatırılması* ifadesi kullanılarak talep sonucuna tekrar müdahale edildiği vurgulanmış olmasıdır. Islahın tek kullanımlık bir hak olması, karar metninde ıslah edilmeyen kısımdan söz edilmesi ve nihayet davanın, belirsiz alacak davası olarak açıldığının ifade edilmesi karşısında 28.815,51 TL tutarındaki kısım için yapılan işlem, kanaatimizce, HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde talep sonucunun belirlenmesi olarak anlaşılmaya elverişlidir. O halde inceleme konusu kararda, öncelikle ıslah hakkı kullanılarak talep sonucu artırılmış, ilerleyen süreçte ise talep sonucu belirsiz alacak davasına özgü imkân çerçevesinde belirli hale getirilmiştir. İfade etmek gerekir ki karara konu olayda 7251 sayılı Kanun öncesindeki düzenlemenin esas alınması ve mahkemece, tarafa belirleme için süre verilmemesi bugünün şartları içinde yapılacak değerlendirme bakımından önem arz etmez. Zira benzer bir olayın HMK m. 107/2 hükmünün mevcut hali kapsamında yaşanması ihtimalinde de aynı durumun ortaya çıkması muhtemeldir. Daha açık bir ifadeyle, mahkemenin talep sonucunun belirlenmesi için süre vermesinden önce de taraf ıslah yoluyla talep sonucunu artırmak isteyebilir.

Kanaatimizce, inceleme konusu durumla karşılaşılmaması halinde iki şekilde hareket edilebilir. İlk olarak, ıslahın karşı tarafın veya mahkemenin kabulüne bağlı olmayan bir taraf usûl işlemi olduğu³⁹, ıslah hakkının kullanılması için belirsiz alacak davaları özelinde herhangi

³⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/8286 (19 Eylül 2019).

³⁹ Muhammet Özkes, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. II*, ed. Hakan Pekcanitez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017), 1527; Doktrinde Yılmaz, ıslaha ilişkin olarak yaptığı tanıtımda doğrudan bu iki özelliğe yer vermiştir. Bkz. Yılmaz, *Islah*, 54; Benzer yönde bkz. Tanriver, *Usûl*, 805.

bir sınırlama getirilmediği ve nasıl ki talep sonucunun belirli hale getirilmesinden sonra ıslah yoluyla dava değerinin artırılmasına izin veriliyorsa, davacı tarafın HMK m. 107/2 hükmüne göre gerçekleştireceği belirleme öncesinde de aynı imkânı haiz olduğu kabul edilebilir.

İkinci olarak ise talep sonucunun belirlenmesi için davacıya HMK m. 107/2 hükmünde iddianın genişletilmesi yasağı kapsamına girmeyen bir imkânın tanındığı; m. 107/2'nin kullanılmasıyla, pratik açıdan, ıslahla aynı sonuca daha kolay bir şekilde ulaşmanın mümkün olduğu; hâkimin henüz talep sonucunun belirlenmesi için süre vermediği bir aşamada ıslah yoluyla talep sonucunun artırılmasına gerek olmadığı zira belirsiz alacak davasında iradenin zaten alacağın tamamının hüküm altına alınmasına yöneldiği ve nihayet, salt talep sonucunun artırılması için ıslah hakkının kullanımında hukukî yararın bulunmadığı ileri sürülebilir. Gerçekten, doktrinde de ıslah hakkının kullanımı için hukukî yararın bulunması gerektiği, iddianın ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağının kapsamına girmeyen hallerde ıslah hakkının kullanımı bakımından hukukî yararın bulunmadığı belirtilmiştir⁴⁰. Kanaatimizce de bu ihtimalde, halihazırda iddianın genişletilmesi yasağının istisnası olarak düzenlenen ve belirsiz alacak davasına rengini veren imkân saklıyken ıslah yoluyla talep sonucunun artırılmasında hukukî yarar bulunmamaktadır. Zira yalnızca davada değil mahkemeye iletilen her türlü talepte hukukî yararın varlığı aranır⁴¹. Davacı taraf, HMK m. 107/2 hükmüne göre bir seferlik⁴² belirlemeyi gerçekleştirdikten sonra ıslah yoluyla talep sonucunu artırabilir. Ancak burada, henüz belirleme yapılmamış, talep sonucu bakımından belirsiz alacak davasına özgü olarak öngörülen belirleme imkânı kullanılmamıştır. İnceleme konusu ihtimalde, ıslah hakkı kullanılmak istenirse talep reddedilmelidir⁴³. Bu durumda ise ıslah hakkı kullanılmamış sayılabilir ve ıslah hakkı saklı kalabilir.

2.3. Talep Sonucunun HMK m. 107/2 Hükmüne Göre Belirlenmesinden Sonra Ek Dava Açılması

Belirsiz alacak davalarında HMK m. 107/2 çerçevesinde talep sonucunun belirlenmesinden sonra, aynı dava içinde ıslah hakkının kullanımıyla talep sonucu artırılabilir⁴⁴. Bununla birlikte, tartışılması gereken bir diğer husus ise tıpkı kısmi davalarda fazlaya ilişkin haklarını saklı tutulmasında olduğu gibi, ilk davanın derdest olduğu aşamada veya davanın kesin hükme bağlanmasından sonra, gerçek alacak tutarının hala daha yüksek olduğunu düşünen davacının ek dava açıp açamayacağıdır. Bu noktada peşinen ifade etmek gerekir ki belirsiz alacak davasının derdest olduğu yahut kesin hükme bağlandığı aşamadan sonra ek dava açılıp açılmayacağı sorusu hakkında verilecek cevap, belirsiz alacak davasında HMK m. 107/2'ye göre talep sonucunun belirlenip belirlenmemesine yahut belirsiz alacak davasının derdest olduğu aşamada talep sonucunun ıslah yoluyla artırılıp artırılmamasına göre değişiklik

⁴⁰ Özekes, Pekcanitez Usûl, 1513-1514.

⁴¹ Pekcanitez, Pekcanitez Usûl, 946-947; Doktrinde Özekes, ıslah işlemindeki hukukî yarar konusuna *tam* ve *kötüniyetli* ıslah bağlamında değinmiştir. Yazar, davanın tamamen ıslahı yoluyla boşanma davasının alacak davasına dönüştürülmesi örneğini referans almıştır. Örnek özelinde gerek maddi hukuk gerekse de medenî usûl hukuku açısından, her talepte varlığı aranan, hukukî yararın ıslah işleminde bulunmadığı ifade edilmiştir. Bkz. Özekes, Pekcanitez Usûl, 1511; Benzer bir durumun belirsiz alacak davalarına özgü olarak yukarıda takdim edilen örnekte de yer aldığı kanaatindeyiz.

⁴² Ayrıca bkz. 2.4.

⁴³ Özekes, Pekcanitez Usûl, 1513.

⁴⁴ Bkz. 2.2.

göstermez. Zira her halükârda, alacağın gerçek miktarının veya değerinin daha fazla olduğu düşünülmekte ve ek dava yoluyla ileri sürülmek istenmektedir. Kaldı ki 7251 sayılı Kanun sonrasında HMK m. 107/2 hükmünde hâkim tarafından verilen iki haftalık kesin süre içinde talep sonucunun belirlenmemesi halinde, dava dilekçesinde gösterilen geçici talep sonucu üzerinden hüküm verileceği düzenlenmiştir.

Konuyla ilgili olarak doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre belirsiz alacak davasının derdest olduğu sırada yahut hükmün verilmesinden sonra, alacağın miktar veya değerinin daha yüksek olduğu iddiasına dayalı olarak ek dava açılmak istenirse, sonradan açılan davanın, önceden açılan belirsiz alacak davasının derdest olup olmamasına bağlı olarak, derdestlik yahut kesin hüküm nedeniyle reddi gerekir⁴⁵. Zira çalışma kapsamında, çeşitli bölümlerde de ifade edildiği üzere, belirsiz alacak davası, tam eda davasının görünümü olup bu dava türünde gerek HMK m. 107/2 kapsamında talep sonucunun belirli hale getirildiği gerekse de getirilmediği hallerde, mahkemece verilen hüküm, alacağın tamamı bakımından maddi anlamda kesin hüküm etkisini doğurur. Kaldı ki doktrinde Atalı/Ermenek/Erdoğan, davacı tarafın kısmi dava açma iradesinin açıkça anlaşılmadığı hallerde hükmün, alacağın tamamı bakımından maddi anlamda kesin hüküm etkisini haiz olacağını ifade etmiştir⁴⁶. Yazarların bu kabulü, tam eda davası niteliğinde olan belirsiz alacak davaları bakımından da geçerli olarak kabul edilebilir. Yargıtay da çeşitli kararlarında, belirsiz alacak davasının derdest olduğu yahut kesin hükme bağlandığı aşamadan sonra açılan ek dava niteliğindeki davaların, dava şartı yokluğu nedeniyle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir⁴⁷.

Bununla birlikte, ileri sürülen diğer bir görüşe göre belirsiz alacak davaları, talep sonucunda gösterilen ilk değer veya miktar için eda davası niteliğindeyken belirlenemeyen kısım için tespit davası niteliğini haizdir. 7251 sayılı Kanun sonrasında HMK m. 107/2 hükmünde yer alan “*artırılabilir*” ifadesinin yerine “*...talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir*” ifadesi tercih edilmiş ve davacı tarafa seçimlik hak tanınmıştır. Bu bağlamda, belirsiz alacak davalarının kesin hükme bağlanmasından sonra ek dava açılması mümkündür⁴⁸.

⁴⁵ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 299; Akil, *Kısmi Dava*, 202; Ercan Özler, *Dava Konusu*, 427; Karamercan, “Ek Dava”, 97; Tanrıver, *Usûl*, 654-655.

⁴⁶ Atalı vd., *Medenî Usûl*, 347; Yazarlar, görüşlerinin HMK m. 109/3 hükmü ile ilişkisine yönelik açıklama getirirken, özel olarak ek davanın *kısmî feragat* nedeniyle değil, maddi anlamda kesin hüküm nedeniyle reddedilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Bkz. Atalı vd., *Medenî Usûl*, 347; Böylelikle, yazarların açıklamasının HMK m. 109/3 ile görüşleri arasında çelişkinin bulunmadığını da bünyesinde barındırdığı söylenebilir; Tanrıver’e göre ise dava dilekçesinde kısmi dava açma iradesinin açıkça gösterilmemesi yahut bu konuda herhangi bir açıklamaya yer verilmemesi, ek dava bakımından maddi anlamda kesin hüküm etkisinin doğacağı anlamına gelmez. Yazar, kısmi davanın açılabilceği hallerde tam eda davası açıldığının açıkça gösterildiği hallerde, alacağın kalan kısmından feragat edildiğini ise kabul etmektedir. Bkz. Tanrıver, *Usûl*, 635.

⁴⁷ “*...belirsiz alacak davası türünde dava açılması durumunda alacağın tamamı dava konusu edildiğinden aynı dava konusu ile ilgili ek dava açılması halinde derdestlik dava şartının söz konusu olduğu, somut uyuşmazlıkta davacı vekilince Trabzon 2. ... Mahkemesinin 2020/377 Esas (eski 2017/91 Esas) sayılı dosyasında belirsiz alacak davası açılarak diğer alacak talepleri ile birlikte fark kıdem tazminatı talebinde bulunduğu, eldeki davanın konusunun da fark kıdem tazminatı talebine ilişkin olduğu, belirsiz alacak davasında alacağın tamamının dava konusu yapıldığı ve belirsiz alacak davasına konu edilen alacaklar bakımından ek dava açılmayacağı dikkate alınarak eldeki davanın derdestlik dava şartı sebebiyle usulden reddine karar verilmesinin yerinde olduğu gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esasan reddine karar verilmiştir... ONANMASINA...*” Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2023/1371 (25 Ocak 2023); Aynı yönde bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/16585 (15 Aralık 2021); Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/3372 (14 Mart 2022).

⁴⁸ Orhan Eroğlu, *Islah* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2023), 263-264.

Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi tarafından 2020 yılında verilen bir kararda da benzer bir yaklaşım sergilenmiştir⁴⁹.

Kanaatimizce, konuyla ilgili olarak, birinci görüşe üstünlük tanınmalı ve belirsiz alacak davasının derdest olduğu aşamada yahut davanın kesin hükme bağlanmasından sonra açılacak ek dava niteliğindeki davalar, ek davanın ne zaman açıldığına bağlı olarak, derdestlik veya kesin hüküm nedeniyle reddedilmelidir. Zira birinci görüşün, haklı olan temel dayanağı belirsiz alacak davalarının tam eda davası niteliğini haiz olmasıdır. Tam eda davası görüşünün kabul edilmesi, alacağın gerçek miktar veya değerinin daha yüksek olduğu gerekçesiyle ek dava açılmasının önüne geçer. Bu noktada, ikinci görüş kanaatimizce tercih edilmemelidir. Zira ikinci görüş kapsamında madde lafzına sıkı sıkıya bağlı kalınarak yapılan yorum, belirsiz alacak davası ile kısmi davanın avantajlı noktalarının harmanlanması suretiyle yeni bir dava türünün yaratılması anlamına gelir niteliktedir. Kaldı ki 7251 sayılı Kanun sonrasında HMK m. 107/2 hükmü çerçevesinde, talep sonucunun belirli hale getirilmediği durumlarda, davaya kısmi dava olarak devam edileceğinin kabulü de mümkün görünmemektedir.

2.4. Talep Sonucunun HMK m. 107/2 Hükmüne Göre İkinci Defa Belirlenebilirliği

Bu başlık öncesindeki ihtimallerde, belirsiz alacak davalarında ıslah yoluyla artırımı değinilmesinin temel nedeni, doktrinde ve yargı uygulamasında HMK m. 107/2 çerçevesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesi için, davacı tarafa tek seferlik bir imkânının tanınmasıdır⁵⁰. Esasen, madde metninde böyle bir sınırlamaya yer verilmemiş, yalnızca hâkimin vereceği iki haftalık kesin süre içinde talep sonucunun belirli hale getirileceği düzenlenmiştir. Belirlemede hatanın bulunmasının davacının ihmalinden kaynaklandığından

⁴⁹ “İlk derece mahkemesince... ‘Belirsiz alacak ve tespit davasının, kısmi eda hükmünün kesin hüküm teşkil ettiğinden şüphe yoktur. Tespit bölümünde ise tespit davası açılması halinde kesin hüküm teşkil ettiği açık olmakla birlikte ek dava niteliğindeki iş bu yargılamaya konu eda davasında davanın niteliği itibarıyla farklılık arz etmesi nedeniyle kesin hüküm teşkil etmeyeceği kabul görmüştür...’ gerekçeleriyle karar verildiği görülmüştür... Davalının istinaf başvurusunun HMK 353/1-b.1 maddesi gereğince ESASTAN REDDİNE...” Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2020/48 (15 Ocak 2020).

⁵⁰ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 277; Gül, *Dava Değeri*, 278; Pekcanıtez, “Uygulanma”, 677; Özkes - Bulut, “İslah Sorunu”, 710; Karamercan, “Ek Dava”, 99, 100, dpn. 76; Pekcanıtez vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 232; Talep sonucunu belirli hale getiren davacının artık iddianın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağıyla karşı karşıya kalmasının olası olduğu hakkında bkz. Aslan vd., “Mahkemece Verilecek Karar”, 986, dpn. 39; Akil, 7251 sayılı Kanun öncesinde, davacı tarafın talep sonucunu belirleme bakımından aceleci davrandığı hallerde iddianın genişletilmesi yasağıyla karşılaşma riskinin bulunduğunu ifade etmiştir. Bkz. Akil, “Meseleler”, 73; Yazarın bu açıklaması kapsamında, 7251 sayılı Kanun öncesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesi için tek seferlik imkân tanındığına yönelik görüşün kabul edildiği sonucuna ulaşılabileceği kanaatindeyiz; Belirsiz alacak davalarında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için tek seferlik imkânın tanındığı ancak açık düzenlemenin yapılması yoluyla, davacı tarafa, dürüstlük kuralına aykırı olmamak kaydıyla, talep sonucunun yeniden belirli hale getirilmesi veya ek dava açılmasına yönelik imkânın tanınması gerektiği hakkında bkz. Gündüz, “Dava Değerinin Artırılması”, 199, 200; Ek bilirkişi raporuyla alacak tutarının arttığı hallerde, ıslaha veya karşı tarafın açık rızasına ihtiyaç duyulmaksızın yeni tutar üzerinden belirleme yapılabileceğine ilişkin düzenleme sevk edilmesinin yerinde olacağı hakkında bkz. Kiraz, “Belirsiz Alacak”, 17; “HMK’nun 107. maddesinin gerekçesine göre, alacak belirli hale geldiğinde artırım, sadece bir kez yapılabilir. İkinci kez artırım yapılmak istenirse, iddianın genişletilmesi yasağı ile karşı karşıya kalınır” Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/19143 (05 Kasım 2019); “Belirsiz alacak davasında davacı, alacağının tam ve kesin olarak belirlenmesinden sonra HMK 107.maddesine dayalı olarak bir kez alacağını artırabilir.” Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/9303 (14 Ekim 2019); Aynı vurgunun bulunduğu bir başka örnek için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/2410 (14 Şubat 2022).

hareketle tek seferlik imkânâ ilişkin sınırlamayı andıran bir açıklama ise belirsiz alacak davasına ilişkin hükmün gerekçesinde yer almıştır⁵¹.

Talep sonucunun ikinci defa belirli hale getirilemeyeceğine ilişkin olarak ileri sürülen görüşün gerekçesi, talep sonucunu belirli hale getirmek bakımından aceleci davranılmasının sonuçlarına davacı tarafından katlanması gerektiğidir⁵². Gerçekten de 7251 sayılı Kanun öncesinde bu argümanı tamamen reddetmek mümkün değildi. Zira ilgili dönemde, talep sonucunun belirli hale getirilmesi için hâkim tarafından süre verilmesi gerektiği kabul edilmemekteydi⁵³. Bu bağlamda, ilk derece yargılamasındaki tahkikatın sona ermesine kadar talep sonucu belirli hale getirilebilecekken erken davranan davacının, bu hatasına katlanması gerektiği söylenebilirdi. Ancak kanaatimizce talep sonucunun bir defa belirlenmesinin gerekçesi olarak ileri sürülen bu argüman, 7251 sayılı Kanun ile geçerliliğini yitirmiştir. Zira bugün için HMK m. 107/2 çerçevesinde talep sonucunun belirlenmesi için davacı tarafın mutlak bir serbestisi söz konusu değildir ve hâkim tarafından süre verilmesi gerekir. Bu bağlamda, talep sonucunun belirli hale getirilmesi bakımından bir hata söz konusuysa dahi, davacı tarafı bu hataya sevk eden bizzat belirsiz alacak davasına bakan mahkemedir. Elbette bu durumda, mahkemece verilen sürenin doğru zamanda verilmediği, alacağın gerçek anlamda belirli hale gelmediği ileri sürülebilir ve bu gerekçeyle talep sonucu belirli hale getirilmeyebilir. Ancak bu durumda da aşağıda ayrıca değinileceği üzere, istinaf yargılaması sırasında HMK m. 107/2 hükmünde tanınan imkândan mahrum kalınması gündeme gelir⁵⁴. Örneğin, ilk derece yargılaması devam ederken ilk bilirkişi raporunun alınmasından sonra, davacı tarafça rapora itiraz edilmiş olmasına rağmen, HMK m. 107/2 hükmü işletilir ve davacı taraf talep sonucunu belirli hale getirirse ve bu aşamadan sonra alınan ek bilirkişi raporunda alacağın tutarının daha yüksek olduğu saptanırsa, talep sonucunun bir defa belirlenebileceğini kabul eden görüş çerçevesinde davacı taraf, kusuru olmaksızın, talep sonucunu belirsiz alacak davasının

⁵¹ “...belirsiz alacak veya tespit davası açıldıktan sonra, yargılamanın ilerleyen aşamalarında, karşı tarafın verdiği bilgiler ve sunduğu delillerle ya da delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemleri sonucu (örneğin, bilirkişi ya da keşif incelemesi sonrası), baştan belirsiz olan alacak belirli hâle gelmişse, davacının, iddianın genişletilmesi yasağına tâbi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilmesi benimsenmiştir. Davacı, sınırlama ve yasağına tâbi olmadan, sadece talepte bulunmak suretiyle yeni miktar üzerinden yargılamaya devam edilmesini isteyebilecektir. Şüphesiz, alacağın belirli hâle gelmesini müteakip ortaya çıkan yeni talep eksik belirtilmişse, bundan sonra yeni bir artırma isteği iddianın genişletilmesi yasağıyla karşılaşacaktır. Çünkü, bu hâlde belirsizlik değil, davacının kendi ihmalden kaynaklanan bir durum söz konusudur” Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/574), s. 144 <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c089/tbmm23089050ss0393.pdf>; Belirtmek gerekir ki HMK m. 107'nin gerekçesinin alıntılanan kısmı, 7251 sayılı Kanun öncesindeki düzenlemeyi işaret eder niteliktedir. Bununla birlikte, 7251 sayılı Kanun ile getirilen ve talep sonucunun belirlenmesi için hâkimin süre vermesi gerektiğini öngören hükmün gerekçesinde, belirlemenin kaç defa yapılabileceğine ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Ancak aşağıda değinileceği üzere, belirlemenin bölge adliye mahkemesinde yürütülen istinaf yargılaması sırasında da yapılabileceğinin kabulü ve 7251 sayılı Kanun'a ilişkin gerekçede bu kabulün açıkça zikredilmesi, kanaatimizce ilk derece yargılaması sırasında belirleme sayısına yönelik bir yorum yapmak açısından elverişli olmasa da aynı yargılamada en azından ikinci bir belirlemenin mümkün olduğuna işaret eder niteliktedir. Ayrıca bkz. 2.5.

⁵² Hatta doktrinde Simil, 7251 sayılı Kanun öncesinde dahi talep sonucunun belirli hale getirilmesi için hâkim tarafından davacıya süre verilmesi gerektiğini kabul etmekle birlikte davacı tarafından süre verilmeden yapılacak belirlemenin sonuçlarına katlanılacağını ifade etmiştir. Bkz. Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 288.

⁵³ Pekcanitez, “Uygulanma”, 676-677; Yazarın görüşü, süre verilmesi gerektiğine ilişkin olmakla birlikte, ilgili dönemde yapılan bir çalışmada konuya ilişkin görüşlerin aktarıldığı kısım için bkz. Akil, “Meseleler”, 72-73.

⁵⁴ Bkz. 2.5.

sağladığı imkân çerçevesinde belirli hale getiremez⁵⁵. Bu kabul ise belirsiz alacak davasının amacına ulaşmasını engeller nitelikte görünmekte; eğer davanın önceki safhalarında kullanılmamışsa, davacıyı ıslah hakkını kullanmaya mahkûm bırakmaktadır. Zira yukarıda da açıklandığı üzere, dava halen hukukî niteliği itibarıyla belirsiz alacak davası olduğu için kesin hükme bağlanmasından sonra ek dava açılması mümkün değildir⁵⁶.

Esasen inceleme konusu ihtimalde sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi için kanaatimizce HMK m. 107/2 hükmünde yer alan “...alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi” ifadesine yüklenecek anlam saptanmalıdır. Gerçekten de alacak, vakıaların değişmesine bağlı olarak açılma ihtimali bulunan bir değişiklik davasının bulunmadığı ihtimalde, *bir defa* tam ve kesin olarak belirlenebilir hale gelir. Ancak alacağın *bir defa* belirlenebilir hale gelmesi için çeşitli aşamalardan geçilmesine, örneğin birden fazla bilirkişi raporu alınmasına, ihtiyaç duyulabilir. İşte bu nedenle, ilk derece yargılamasında, somut olayın şartları dahilinde, HMK m. 107/2’nin birden fazla kullanımına imkân sağlanabilmelidir⁵⁷. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından 2023 yılında verilen bir kararda da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Önemli nedeniyle, kararın can alıcı noktalarının metin içinde alıntılanmasının faydalı olabileceği kanaatindeyiz.

“Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; 1-Belirsiz alacak davası olarak açılan eldeki davada maddi tazminat miktarının 22.09.2018 tarihli bilirkişi raporuyla mı yoksa 07.04.2019 tarihli ikinci ek bilirkişi raporuyla mı tam ve kesin olarak belirlenebilir hâle geldiği; buradan varılacak sonuca göre 08.10.2018 tarihli ilk talep artırım dilekçesine mi yoksa 27.06.2019 tarihli dilekçenin ıslah dilekçesi mi yahut ikinci talep artırım dilekçesi mi olduğu belirlenip buna göre bu dilekçeye mi itibar edilmesi gerektiği... noktalarında toplanmaktadır.... Somut olayda davacılar vekilinin belirsiz alacak davası olarak açtığı davada davacı eş yönünden 1.000,00 TL maddi, 40.000,00 TL manevi; çocuklar yönünden 1.000,00’er TL maddi, 30.000,00’er TL manevi ve baba yönünden ise 1.000,00 TL maddi, 40.000,00 TL manevi tazminatın davalılardan tahsiline karar verilmesini talep ettiği, yargılama sırasında alınan 22.09.2018 tarihli bilirkişi raporunda hesaplanan maddi tazminat miktarlarına ve davacı baba yönünden hesaplama yapılmamasına itiraz ederek 08.10.2018 tarihli talep artırım dilekçesi ile bu rapor doğrultusunda davacı eş yönünden maddi tazminat miktarını 181.769,49 TL’ye, çocuk yönünden 69.384,50 TL’ye, çocuk yönünden 39.067,71 TL’ye yükselttiği, ardından İlk Derece Mahkemesince taraf vekillerinin itirazları yerinde görülerek getirtilen belgeler de dikkate alınarak düzenlenen 07.04.2019 tarihli ek bilirkişi raporu doğrultusunda 27.06.2019 tarihli talep artırım dilekçesiyle ikinci kez talebini arttırarak davacı eş yönünden 219.748,45 TL, çocuk yönünden 79.007,70 TL ve çocuk yönünden ise 42.460,06 TL maddi tazminatın davalılardan tahsilini talep ettiği, İlk Derece Mahkemesince ikinci talep

⁵⁵ Benzer bir durum dosyaya bilirkişi raporuyla çelişen bir uzman görüşünün ibraz edilmesi halinde de yaşanabilir. Zira Yargıtay, 2021 yılında verdiği bir kararında, bilirkişi raporuyla uzman görüşünün çelişmesi halinde, bu çelişkinin giderilmesi gerektiğini kabul etmiştir. Bkz. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/1893 (22 Nisan 2021).

⁵⁶ Bkz. 2.3.

⁵⁷ Gündüz, “Dava Değerinin Artırılması”, 199; Bu yönde bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı yönünde bkz. Kiraz, “Belirsiz Alacak”, 17.

arttırım dilekçesine itibar edilerek bu dilekçede belirtilen miktarlar üzerinden hüküm kurulduğu anlaşılmıştır... Somut olay değerlendirildiğinde; tüm deliller toplanmadan hazırlanan ve davacılar vekili tarafından itiraz edilen 22.09.2018 tarihli bilirkişi raporuyla alacakların tam ve kesin olarak belirlenebilir hâle geldiğinin kabul edilemeyeceği, zira taraf vekillerinin itirazları ve bu rapordan sonra getirilen belgeler kapsamında değerlendirme yapılarak düzenlenen 07.04.2019 tarihli ek bilirkişi raporunda davacıların maddi tazminat alacaklarının daha fazla olduğunun belirlendiği, bu nedenle tazminat alacağı 07.04.2019 tarihli ek bilirkişi raporu ile tam ve kesin olarak belirli hâle geldiğinden bu ek rapor doğrultusunda sunulan 27.06.2019 tarihli talep artırım dilekçesine hukuki değer atfedilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında davacılar vekilinin 22.09.2018 tarihli bilirkişi raporuna itiraz etmesine rağmen itirazlarının karşılanmasını veya ek rapor alınmasını beklemeden aceleci davranıp 08.10.2018 tarihli talep artırım dilekçesiyle talep sonucunu belirlediği anlaşıldığından artık 07.04.2019 tarihli ek bilirkişi raporunda alacakların daha fazla çıkması üzerine verdiği 27.06.2019 tarihli ikinci talep artırım dilekçesine hukuki değer atfedilemeyeceği, bu nedenle 08.10.2018 tarihli ilk talep artırım dilekçesinin hükme esas alınması gerekirken 27.06.2019 tarihli ikinci talep artırım dilekçesine göre karar verilmesinin yerinde olmadığı ve direnme kararının bozulması gerektiği ileri sürülmüş ise de bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir. Hâl böyle olunca direnme kararı usul ve yasaya uygundur. Bu nedenle... uyuşmazlık yönünden direnme kararı onanmalıdır”⁵⁸.

İlgili kısmı alıntılanan karar kapsamında, zaman bakımından uygulamaya ilişkin kural nedeniyle, 7251 sayılı Kanun öncesindeki düzenleme esas alınmıştır. Bu bağlamda, kararda yapılan açıklamalar HMK m. 107/2’nin 7251 sayılı Kanun öncesindeki haline, davacının talep sonucunu belirli hale getirmek bakımından serbestiye sahip olduğu, hâkim tarafından süre verilmediği döneme ilişkindir. Bu noktada, 7251 sayılı Kanun sonrasında kararda zikredilen görüşün kabul edilebilir olup olmadığı sorgulanabilir. Kanaatimizce, 7251 sayılı Kanun öncesindeki düzenleme kapsamında kabul edilen ve kararda ifade edilen sistem, 7251 sayılı Kanun sonrasında *evleviyetle* kabul edilmelidir. Zira artık davacının kendi başına talep sonucunu belirli hale getirmek açısından aceleci davrandığı yahut hatalı olarak hareket ettiği

⁵⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2023/641 (21 Haziran 2023); Karşı oy yazısında ise yukarıda nakledilen, belirsiz alacak davalarında talep sonucunun, HMK m. 107 hükmü kapsamında yalnızca bir defa belirli hale getirilebileceği görüşü savunulmuştur; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesinin 2021 yılında verdiği bir kararında, talep sonucunun ikinci defa belirli hale getirilmesine olumlu yaklaşmıştır. 7251 sayılı Kanun öncesi düzenlemenin esas alındığı karar, aslında davaların yığılmasında farklı dava konuları için farklı zamanlarda gerçekleştirilen belirlemelerin *talep sonucunun birden fazla belirlenmesi* anlamına gelmeyeceğine yöneliktir. Bununla birlikte karar metninde, “...davacı vekilinin ek rapor alındıktan sonra 28/11/2017 tarihinde bu alacak kalemleri yönünden yapmış olduğu talep artırım ikinci bir talep artırım olarak kabul edilemeyeceği, kaldı ki aksi düşünülse dahi belirsiz alacak davalarında ikinci bir talep artırım dilekçesinin verilebileceği...” ifadeleri kullanılmıştır. Alıntılanan kısım içinde yer alan “...aksi düşünülse dahi...” kısmından sonraki açıklamalar, ilgili bölge adliye mahkemesi dairesinin, davaların yığılmasından ayırık olarak da belirsiz alacak davalarında talep sonucunun birden fazla defada belirli hale getirilebileceği kabulünde olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 29. Hukuk Dairesi, K. 2021/47 (21 Ocak 2021).

kabul edilemez. HMK m. 107/2 çerçevesinde süre veren hâkimin, davacı tarafı yönlendirmesi söz konusudur⁵⁹.

2.5. Talep Sonucunun İstinaf Yargılamasında HMK m. 107/2 Hükmüne Göre Belirlenebilirliği

Bir önceki başlıkta da ifade edildiği üzere, HMK m. 107/2 kapsamında öngörülen imkânın yalnızca bir defa kullanılabileceği kabul edilmemelidir. Elbette bu kabul, hukukilik denetiminin yanı sıra vakıa denetiminin yapıldığı istinaf yargılamasında da HMK m. 107/2'nin uygulanması ihtiyacını doğurabilir. Zira, istinaf yargılaması sırasında da tahkikatın yapılması ve örneğin, alınacak bilirkişi raporu doğrultusunda talep sonucunun belirli hale gelmesi mümkündür.

Her ne kadar 7251 sayılı Kanun ile ıslaha ilişkin bir tabu yıkılmış ve HMK m. 177 hükmünde yapılan değişiklikle bölge adliye mahkemesinin kaldırma, Yargıtay'ın ise bozma kararından sonra dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi halinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin işlem yapması ve bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukukî durumun korunması kaydıyla, ıslah hakkının kullanılmasına imkân verilmiştir. Bununla birlikte, HMK m. 357 gereğince halen bölge adliye mahkemesinde yürütülen istinaf yargılaması sırasında ıslah hakkının kullanımına izin verilmemektedir. İşte bu aşamada konumuzla bağlantılı olarak düşünülmesi muhtemel soru ise istinaf yargılamasında ıslah hakkının kullanımına izin vermeyen HMK m. 357'nin, belirsiz alacak davasına özgü olarak uygulama alanı bulan m. 107/2 hükmüne de teşmil edilip edilemeyeceği ve bölge adliye mahkemesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesinin mümkün olup olmayacağıdır. Doktrinde bu soruya olumlu cevap verilmiş ve bölge adliye mahkemesinde HMK m. 107/2'nin kullanılması suretiyle talep sonucunun belirli hale getirilebileceği kabul edilmiştir⁶⁰. Nitekim yargı uygulamasında da benzer bir görüş tercih edilmiş ve HMK m. 357'nin devreye girmeyeceği ifade edilmiştir⁶¹.

Gerçekten de HMK m. 357 hükmünde belirsiz alacak davasına özgü olarak uygulama alanı bulan m. 107/2'yi dışlayan bir düzenleme yer almamaktadır. Keza, HMK m. 107/2'ye

⁵⁹ Ayrıca ifade etmek gerekir ki karar kapsamında ikinci dilekçenin, hukukî niteliği itibarıyla ıslah dilekçesi olarak kabul edilmesi gerektiğine ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Aksine, 27.06.2019 tarihli ikinci dilekçe için de talep artırımı dilekçesi ifadesi kullanılmıştır; Nitekim doktrinde de HMK m. 107/2 kapsamında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için verilen dilekçenin, ıslah dilekçesine tahvil edilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. Özkes - Bulut, "Islah Sorunu", 710.

⁶⁰ Simil, *Belirsiz Alacak Davası*, 290-291; Karamercan, "Ek Dava", 100; Eroğlu, *Islah*, 263; Pekcanitez vd., *Medenî Usûl Hukuku*, 232; "Hâkim, alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenmesinin 'mümkün olduğu anda' talebini tam ve kesin olarak belirlemesi için davacıya iki haftalık kesin süre verecektir. Bu süre verme işlemi tahkikat aşaması sona ermeden yapılacaktır. Bu hüküm bölge adliye mahkemesince tahkikat yapıldığı hallerde de uygulanabilecektir..." 7251 sayılı Kanun'a İlişkin Gerekçe ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 10 <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss216.pdf>.

⁶¹ "HMK'nin 'Yapılamayacak işler' başlıklı 357/(1). maddesinde de 'Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinde karşı dava açılmaz, davaya müdahale talebinde bulunulamaz, davanın ıslahı ve 166. maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere davaların birleştirilmesi istenemez, bölge adliye mahkemesince resen göz önünde tutulacaklar dışında, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenemez, yeni delillere dayanılmaz.' hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemeler karşısında, belirsiz alacak niteliğinde açılan davalarda, Yargıtay bozması sonrasında tahkikata ilişkin bir işlem yapılması durumunda tahkikat sona erinceye kadar ilk derece mahkemesinde ıslah mümkün olup, bölge adliye mahkemesinde ise ıslah mümkün olmamakla beraber, HMK'nin 107/(2). maddesi gereğince talebin artırılması mümkündür." Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/979 (08 Şubat 2021); Benzer yönde bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/3491 (07 Mayıs 2019).

göre talep sonucunun belirlenmesi, ıslah hakkının görünümü yahut benzeri olarak kabul edilmeye elverişli de değildir. Nitekim ıslah ile talep sonucunun belirlenmesinin benzer olmadığına yönelik bir argüman da 7251 sayılı Kanun öncesinden verilebilir. İlgili dönemde, bozma kararı sonrasında dosyanın ilk derece mahkemesine gönderildiği hallerde, her ne kadar ıslah hakkının kullanımına izin verilmiyor olsa da Yargıtay, bozma kararından sonra HMK m. 107 kapsamında talep sonucunun belirlenebileceğini kabul etmiştir⁶². Aynı ayırım, istinaf yargılaması bakımından da yapılmalı ve ıslah ile talep sonucunun belirli hale getirilmesinin farklı nitelikte olduğu kabul edilerek HMK m. 357'nin esas alınması suretiyle istinaf yargılamasında talep sonucunun belirli hale getirilebileceği kabul edilmelidir. Ancak göz önünde tutulması gereken nokta, bölge adliye mahkemesinde HMK m. 107/2 kapsamında talep sonucunun belirli hale getirilebilmesi için, öncelikle ilk derece yargılamasında hâkim tarafından verilen süreye uygun olarak talep sonucunun belirli hale getirilmesi gerekliliğidir⁶³. Davacı, HMK m. 107/2 kapsamında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için mahkemenin kendisine olması gerekenden daha önceki bir dönemde süre verdiği kanaatinde olabilir. Bununla birlikte, ilk derece yargılamasında talep sonucu belirli hale getirilmemişse, geçici talep sonucunun kesinlik kazanması nedeniyle, istinaf yargılaması sırasında bu imkâna sahip olunmamalıdır⁶⁴.

SONUÇ

Çalışma kapsamında belirsiz alacak davası ile ıslah kurumunun kesişimi, belirsiz alacak davasının derdest olduğu yahut kesin hükme bağlandığı bir aşamada ek dava açılmasının mümkün olup olmadığı, ilk derece yargılamasında HMK m. 107/2'ye göre talep sonucunun ikinci defa belirli hale getirilip getirilemeyeceği, bölge adliye mahkemelerinde yürütülen istinaf yargılaması sırasında HMK m. 107 hükmünde düzenlenen imkânın kullanılıp kullanılamayacağı sorularına cevap aranmıştır. Bu bağlamda, ulaşılan sonucun aşağıdaki şekilde özetlenmesi mümkündür:

1. Belirsiz alacak davalarında, talep sonucunun HMK m. 107/2 çerçevesinde belirli hale getirilmesinden sonra dava konusu ıslah edilebilir ve talep sonucu bir defaya mahsus olmak üzere ıslah yoluyla artırılabilir. Belirsiz alacak davalarının alacağın tamamına ilişkin olmasından hareketle, ıslah yoluyla talep sonucunun artırılamayacağı ileri sürülebilir. Ancak burada tasarruf ilkesi çerçevesinde talep sonucunu oluşturan davacının HMK m. 107/2'ye göre yapacağı belirleme sonrasında ıslah hakkını kullanarak talep sonucunu artırılabileceği kabul edilmelidir. Keza, kısmi dava ile belirsiz alacak davası karşılaştırılarak belirsiz alacak davasında ıslah hakkının kullanımı suretiyle talep sonucunun *ikinci defa* artırılmasına imkân tanındığından söz edilememelidir. Zira HMK m. 107/2 çerçevesinde yapılan işlem, talep sonucunun artırılması değil belirli hale getirilmesidir. Bu çerçevede farklı iki dava türünün

⁶² “...bozma ilamı sonrasında verilen 24.01.2017 harç tarihli, hukuken miktar artırımı niteliğindeki dilekçe ile talep konusu alacakların değeri artırılmıştır. Mahkemece, bozmadan sonra ıslah yapılamayacağı gerekçesi ile artırılan kısım yönünden hüküm kurulmamıştır. Ancak dava, belirsiz alacak davası olarak açılmış olup Hukuk Muhakemeleri Kanunu 107/2. maddesi gereğince alacağın miktarı ve değerinin tam ve kesin olarak belirlenmesinin mümkün olduğu anda miktar artırımı yapılabileceğinden anılan işlem geçerli kabul edilerek karar verilmesi gereklidir” Yargıtay 22. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/3167 (14 Şubat 2018); Benzer yönde bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, K. 2017/6251 (24 Ekim 2017); Yargıtay 22. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/21446 (25 Kasım 2019).

⁶³ Aslı Aykutalp, *İstinaf Yargılamasında Yapılamayacak Taraf Usul İşlemleri (Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 357. Maddesi Bağlamında)* (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021), 77.

⁶⁴ Aykutalp, *Yapılamayacak İşlemler*, 77-78.

kıyaslanması suretiyle usuli eşitliğin sağlanamadığı sonucuna ulaşılmamalıdır. İfade etmek gerekir ki davanın, belirsiz alacak davası olması ıslaha ilişkin hükümlerin devre dışı bırakılmasını sağlamaz. Bu bağlamda, HMK m. 107/2'nin uygulanmasından sonra ıslah yoluyla talep sonucunu artırmak isteyen davacı, ilk derece yargılamasında tahkikatın sona ermesine kadar bu imkânı kullanmalıdır.

2. Düşük bir ihtimal olsa dahi belirsiz alacak davalarında HMK m. 107/2'nin henüz uygulanmadığı ve talep sonucunun belirli hale getirilmediği bir aşamada, davacı tarafın talep sonucunu ıslah yoluyla artırmak istemesi mümkündür. Kanaatimizce bu durumda, talep sonucunun belirlenmesi için davacıya HMK m. 107/2'de iddianın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağı kapsamına girmeyen bir imkânın tanındığı, m. 107/2'nin kullanılmasıyla, pratik açıdan, ıslahla aynı sonuca daha kolay bir şekilde ulaşmanın mümkün olduğu, hâkimin henüz talep sonucunun belirlenmesi için süre vermediği bir aşamada ıslah yoluyla talep sonucunun artırılmasının gereksiz olacağı zira belirsiz alacak davasında iradenin zaten alacağın tamamının hüküm altına alınmasına yöneldiği ve nihayet, salt talep sonucunun artırılması için ıslah hakkının kullanımında hukukî yararın bulunmadığı kabul edilmeli ve salt talep sonucunun artırılmasına yönelik ıslah dilekçesi, mahkemece reddedilerek ıslah hakkının korunduğu sonucuna ulaşılmalıdır.

3. Kısmi davadan gelen alışkanlık ve reflekslerle hareket etmek suretiyle belirsiz alacak davasının derdest olduğu veya kesin hükme bağlandığı aşamada, alacağın gerçek miktarının veya değerinin daha yüksek olduğunu düşünen davacının ek dava açmak istemesi mümkündür. Kanaatimizce, konuyla ilgili olarak, belirsiz alacak davasının derdest olduğu aşamada yahut davanın kesin hükme bağlanmasından sonra açılacak ek dava niteliğindeki davalar, ek davanın ne zaman açıldığına bağlı olarak, derdestlik veya kesin hüküm nedeniyle reddedilmelidir. Zira belirsiz alacak davaları, hukukî niteliği itibarıyla kısmi dava olarak kabul edilemez. Belirsiz alacak davalarında, talep sonucu bölünmüş değildir ve dava tam eda davası niteliğini haizdir. Tam eda davası kabulünden yola çıkılması da alacağın gerçek miktar veya değerinin daha yüksek olduğu gerekçesiyle ek dava açılmasının önüne geçer.

4. HMK m. 107/2 kapsamında belirsiz alacak davasında talep sonucunun belirli hale getirilmesi için sayısal herhangi bir sınırlamaya yer verilmemiştir. Nitekim 7251 sayılı Kanun sonrasında talep sonucunun belirli hale getirilmesinde davacının mutlak surette serbestçe hareket etmesi de söz konusu olmayıp hâkim tarafından verilen iki haftalık kesin süre içinde belirlemenin yapılması gerekir. Alacağın bir defa belirlenebilir hale gelmesi için çeşitli aşamalardan geçilmesine, örneğin birden fazla bilirkişi raporu alınması, ihtiyaç duyulabilir. İşte bu nedenle, ilk derece yargılamasında, somut olayın şartları dahilinde, HMK m. 107/2 hükmünün birden fazla defa kullanımına imkân sağlanabilmelidir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından 2023 yılında verilen ve 7251 sayılı Kanun öncesindeki hükümlere göre çözümlenen bir davada verilen karar, belirsiz alacak davalarında HMK m. 107/2'nin, karara konu olay kapsamında, iki defa kullanılabileceğine yöneliktir. Kanaatimizce, 7251 sayılı Kanun öncesindeki düzenleme çerçevesinde kabul edilen bu sistem, 7251 sayılı Kanun sonrasında belirsiz alacak davasına ilişkin mevcut düzenleme karşısında evleviyetle kabul edilmelidir.

5. HMK m.357 gereğince hale bölge adliye mahkemesinde yürütülen istinaf yargılaması sırasında ıslah hakkının kullanımına izin verilmemektedir. Karşılaşılması

muhtemel sorun, istinaf yargılamasında ıslah hakkının kullanımına izin vermeyen HMK m. 357'nin, belirsiz alacak davasına özgü olarak uygulama alanı bulan m. 107/2'ye de teşmil edilip edilemeyeceği ve bölge adliye mahkemesinde talep sonucunun belirli hale getirilmesinin mümkün olup olmayacağıdır. Doktrinde ve yargı uygulamasında olumlu bir çözüm tarzı benimsenmiş ve kanaatimizce de haklı olarak talep sonucunun HMK m. 107/2 hükmü kapsamında belirlenmesinin ıslah olmadığı kabulünden hareketle, istinaf yargılamasında da m. 107/2'nin kullanılabileceği kabul edilmiştir.

KAYNAKÇA

Akil, Cenk. “Belirli Alacağın Belirsiz Alacak Davasına Konu Edilmesi Durumunda Mahkeme Ne Tür Bir Karar Vermelidir?”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14/2 (2017), 195-209.

Akil, Cenk. “Belirsiz Alacak Davasına (HMK m. 107) İlişkin Bazı Meseleler”, *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi* 6/2 (2019), 55-83.

Akil, Cenk. *Kısmi Dava*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2013.

Akkaya, Tolga. *Medenî Usûl Hukukunda İstinaf*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2008.

Anayasa Mahkemesi (AYM), K. 1999/33 (20 Temmuz 1999). <https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/>.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2021/1765 (14 Ocak 2021). <https://www.lexpera.com.tr/>.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 35. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2023/157 (08 Mart 2023). <https://www.lexpera.com.tr/>.

Aslan, Kudret vd. “Koşulları Oluşmadan Açılacak Belirsiz Alacak Davasında Mahkemece Verilecek Karar”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16/Özel Sayı (2014), 975-1024.

Atalı, Murat vd. *Medenî Usûl Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 4. Baskı, 2021.

Aykutalp, Aslı. *İstinaf Yargılamasında Yapılamayacak Taraf Usul İşlemleri (Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 357. Maddesi Bağlamında)*. İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021.

Basım, Aybüke. “Kısmi Dava, Belirsiz Alacak Davası ve Manevi Tazminat Taleplerinin Bu Davalara Konu Olup Olamayacağı Sorunu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/4 (2016), 2685-2723.

Budak, Ali Cem - Karademir, Dilek. “Şartları Oluşmadığı Halde Belirsiz Alacak Davası Açılırsa Hâkim Nasıl Karar Vermelidir?”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (2016), 130-142.

Budak, Ali Cem. “Belirsiz Alacak Davası”, *Bankacılar Dergisi* Özel Sayı (Ocak 2013), 82-86.

Budak, Ali Cem. *Medenî Usul Hukukunda Kavram İctihadı ve Menfaat İctihadı*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021.

Ercan Özler, Meltem. *Medenî Usûl Hukukunda Dava Konusu*. İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019.

Eroğlu, Orhan. “Koşulları Oluşmadan Açılan Belirsiz Alacak Davasına Kısmi Dava Olarak Devam Edileceğine İlişkin Yargıtay Karar İncelemesi”, *Terazi Hukuk Dergisi* 15/161 (Ocak 2020), 52-65.

Eroğlu, Orhan. *Islah*. Ankara: Seçkin Yayınları, 5. Baskı, 2023.

Erzurumlu Işık, Nurbanu. “Davanın Belirsiz Alacak Davası Olarak Açıldığıının Dava Dilekçesinde Gösterilmesi Gerekip Gerekmediği Meselesi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 2 (2024), 179-221.

Görgün, Şanal vd. *Medenî Usûl Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 11. Baskı, 2022.

Gül, Mehmet Akif. *Medenî Usûl Hukukunda Dava Değeri*. İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2022.

Gündüz, Okan. “İslahla Dava Değerinin Artırılması Sonucunda Ortaya Çıkan Bazı Meseleler”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 1 (2017), 193-214.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 29. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2021/47 (21 Ocak 2021). <https://www.lexpera.com.tr/>.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 29. Hukuk Dairesi, K. 2021/47 (21 Ocak 2021). <https://www.lexpera.com.tr/>.

Karaaslan, Varol. “Belirsiz Alacak Davası/Kısmi Dava – Bir Madalyonun İki Yüzü Mü?” *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 13/1 (2016), 213-242.

Karaaslan, Varol. “Manevi Tazminat Davaları Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi* 10/29 (2014), 39-59.

Karamercan, Fatih. “Belirsiz Alacak Davasından Sonra Ek Dava Açılabilir Mi?”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7/12 (2022), 83-107.

Kılıçoğlu, Ahmet. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 28. Bası, 2024.

Kiraz, Taylan Özgür. “Belirsiz Alacak Dâvası”, *TMSF Çatı Dergisi* 30 (2012), 16-19.

Kuru, Baki - Aydın, Burak. *Medenî Usûl Hukuku El Kitabı*. C. I. Ankara: Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2021.

Küçük, Alper Tunga. “Medenî Usûl Hukukunda Davacının Talep Sonucunu Genişletmesi veya Değiştirmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 18 (2021), 213-252.

Özekes, Muhammet - Bulut, Uğur. “Kısmî ve Belirsiz Alacak Taleplerinde Islah Sorunu (Bir HGK Kararı Işığında İnceleme)”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi* 3/38 (2017), 685-717.

Özekes, Muhammet. “Anayasa Mahkemesinin Kararı Karşısında Kısmi Dava ile Belirsiz Alacak Davası Arasındaki Sınırın Belirlenmesi Sorunu (Belirli-Belirsiz-Belirlenebilir

Alacak Ayrımı)”. Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan C. II. ed. Emel Hanağası, Mustafa Göksu. Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.

Özekes, Muhammet. *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. II.* ed. Hakan Pekcanitez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz. İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 15. Bası, 2017.

Öztek, Selçuk. *Türk Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz (6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.341-m.373 Şerhi).* Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.

Pekcanitez, Hakan vd. *Medenî Usûl Hukuku.* İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 11. Bası, 2023.

Pekcanitez, Hakan. “Belirsiz Alacak Davasının İş Hukukunda Uygulanması”. *Makaleler C. II.* İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 1. Baskı, 2016.

Pekcanitez, Hakan. “Manevi Tazminat Alacakları Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir Mi?”. *Makaleler C. II.* İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 1. Baskı, 2016.

Pekcanitez, Hakan. *Belirsiz Alacak Davası (HMK m. 107).* Ankara: Yetkin Yayınları, 2011.

Pekcanitez, Hakan. *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. II.* ed. Hakan Pekcanitez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz. İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 15. Bası, 2017.

Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2020/48 (15 Ocak 2020). <https://www.lexpera.com.tr/>.

Simil, Cemil. *Belirsiz Alacak Davası.* İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2013.

Tanrıver, Süha. *Medenî Usûl Hukuku.* Cilt I. Ankara: Yetkin Yayınları, 4. Baskı, 2021.

Umar, Bilge. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi.* Ankara: Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2014.

Yargıtay 1. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/1111 (08 Mart 2017). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/3491 (07 Mayıs 2019). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/9506 (27 Aralık 2022). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/8671 (24 Mart 2016). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/1893 (22 Nisan 2021). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/6322 (20 Mayıs 2019). <https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/8286 (19 Eylül 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/9303 (14 Ekim 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/9303 (14 Ekim 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/1296 (14 Şubat 2022).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2018/3167 (14 Şubat 2018).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/21446 (25 Kasım 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2017/1150 (17 Nisan 2017).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 9845 (11 Ekim 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/2410 (14 Şubat 2022).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, K. 2017/6251 (24 Ekim 2017).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/16870 (24 Kasım 2022).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2015/2112 (24 Kasım 2015).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/5201 (17 Haziran 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/979 (08 Şubat 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/19143 (05 Kasım 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2019/22316 (12 Aralık 2019).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/11914 (15 Eylül 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2021/16585 (15 Aralık 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/3372 (14 Mart 2022).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2022/6452 (25 Şubat 2022).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2023/1371 (25 Ocak 2023).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2020/907 (17 Kasım 2020).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2021/971 (07 Temmuz 2021).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2023/157 (01 Mart 2023).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay), K. 2023/641 (21 Haziran 2023).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (Yargıtay), K. 2017/5 (15 Aralık 2017).
<https://karararama.yargitay.gov.tr/>.

Yılmaz, Ejder. “Uygulamada Amacına Ulaşamayan Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Hüküm Yürürlükten Kaldırılmalıdır”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18/2 (2021), 695-726.

Yılmaz, Ejder. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi C. 2*. Ankara: Yetkin Yayınları, 4. Baskı, 2021.

Yılmaz, Ejder. *Islah*. Ankara: Yetkin Yayınları, 5. Baskı, 2021.